

Základní škola a Mateřská škola Povrly, okres Ústí nad Labem, příspěvková organizace

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

POZNÁVÁM,
OBJEVUJI,
UČÍM SE A
CHRÁNÍM

„Dětství je základ člověka.“

Sigmund Freud

OBSAH

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	4
NÁZEV ŠVP	4
2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	5
3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ	6
3.1 Podmínky vzdělávání pro dvouleté děti	10
3.2 Zabezpečení péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami	11
3.3 Zabezpečení péče o děti nadané	13
4. ZAČÍT SPOLU.....	14
4.2 Jak probíhá den ve třídě Začít spolu.....	15
5. ZÁPIS DĚTÍ DO MATERŠKÉ ŠKOLY	21
5.1 ADAPTACE.....	21
6. VZDĚLÁVACÍ OBSAH.....	23
7. REALIZACE VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI.....	63
8. SYSTÉM EVALUACE.....	64

I. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

NÁZEV ŠVP

Vzdělávací program:
Motivační název ŠVP:
Platnost dokumentu:
verze
č.j.:

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
„Poznávám, objevuji, učím se a chráním“
od 1. 9. 2009
6. verze
ZŠPo/620/2019/MŠ

ÚDAJE O ŠKOLE

Název školy:

Základní škola a Mateřská škola Povrly, okres Ústí nad
Labem, příspěvková organizace

Adresa školy:

5. května 233, 403 32 POVRLY

IČ:

72743921

IZO:

107568853

RED-IZO:

600085775

Ředitelka školy:

Mgr. Věra Slezáčková

Zástupkyně ředitelky pro MŠ:

Bc. Kateřina Trsková

web ZŠ

www.zspovrly.cz

web MŠ

www.mspovrly.estranky.cz

KONTAKTY

základní škola

731 495 483

zspovrly@volny.cz

mateřská škola

731 495 483

ms.povrly@volny.cz

školní jídelna

736 464 515

sjzspovrly@volny.cz

ZŘIZOVATEL ŠKOLY

Název zřizovatele:

Obec Povrly, okres Ústí nad Labem

Adresa zřizovatele:

Mírová 165, 403 32 POVRLY

telefon:

475 227 003, 475 227 061

e-mail:

oupovrly@povrly.cz

web:

www.povrly.cz

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Mateřská škola (MŠ) se nachází v tiché části obce Povrly, která leží v Chráněné krajinné oblasti České středohoří, přibližně 12 km od krajského města Ústí nad Labem. Obec má velmi výhodnou polohu. Leží na levém břehu řeky Labe, kterým prochází významné železniční a silniční spojení. Povrly jsou tak dopravně velmi dobře dostupné jak z Ústí nad Labem, tak i z blízkého Děčína. Lze využít i říční přívoz, kterým jsou Povrly spojeny s obcí Velké Březno na protějším břehu. Samotná pavilónová budova školy je umístěna v blízkosti údolí Královského potoka a lesa.

Činnost MŠ byla zahájena v roce 1976. Od 1. 1. 2003 byla MŠ přičleněna k základní škole a od tohoto data nese společný název „Základní škola a Mateřská škola Povrly, okres Ústí nad Labem, příspěvková organizace“. Tímto spojením došlo k významné změně a MŠ začala využívat k edukaci dětí alternativní vzdělávací program „Začít spolu“, který staví na demokratických principech a je programem respektujícím. Pedagog děti neřídí, ale provádí je vzděláním. Vede je k samostatnému rozhodování – volbě a odpovědnosti a činnosti plánuje tak, aby každé dítě mohlo rozvíjet své silné i slabé stránky. Důležitá je pro nás také spolupráce s rodinou. Školka je otevřená nejen účasti rodičů na školních akcích a výletech, ale i během běžného dne. Ceníme si snahy zapojit se do dění ve škole a společnými silami se neustále snažíme vymýšlet dětem zajímavé aktivity a vylepšovat klima školy. Na jaře 2015 naše škola získala díky hodnocení rodičů značku „Rodiče vítání“. Jako součást Základní školy Povrly spolupracujeme s pedagogickou fakultou Univerzity Jana Evangelisty Purkyně a studenti u nás získávají své první pracovní zkušenosti.

Velmi významnou úlohu ve vzdělávání dětí má u nás environmentální výchova. Mateřská škola je od roku 2016 zapojena do sítě „Ekoškolek“. Jako první MŠ v Ústeckém kraji získala v roce 2019 prestižní mezinárodní titul „Ekoškola“ a symbolickou zelenou vlajku.

Prostor mateřské školy je rozdělen na dvě patra. V prvním patře jsou umístěny dětské šatničky, záchodky s umývárnou, jídelna, kuchyň, sklad vzdělávacích pomůcek a kancelář, jejíž součástí je také knihovna, ze které si mohou knihy půjčovat i rodiče. Druhé patro je rozděleno na dvě třídy – třída Žabiček (2 – 4 roky) a třída Soviček (4 – 6 let) a dvě herny, které slouží také jako místo k odpolednímu odpočinku. Jedna z heren je vybavena interaktivní tabulí. Děti v ní mohou rozvíjet nejen svou digitální gramotnost, ale také cvičit či tancovat s hudbou podle různých dětských pořadů, poslouchat relaxační hudbu nebo shlédnout zajímavé dětské dokumenty či naučné pohádky. V prostoru chodby mezi třídami je plně vybavená dětská kuchyňská linka, kde s dětmi připravujeme různé zdravé pokrmy ze studené i teplé kuchyně, dílna s množstvím náradí, prostorný výtvarný ateliér a ZOO koutek, kde se děti starají o zvířátka. Samotné třídy jsou rozděleny do částí, které stimulují děti ke hře a práci. Tyto jednotlivé části se nazývají centra aktivit (CA). Jsou to „pracovní“ koutky, které umožňují hru i tvůrčí práci jak jednotlivcům, tak i skupině dětí. Všechny prostory školy jsou vyzdobeny především výtvarnými pracemi dětí.

Součástí MŠ je velká zahrada se vzrostlými stromy a keři, pískovištěm, komplexem hracích sestav, dětským hřištěm, altánkem a ohništěm se sezením. K denním vycházkám využíváme nejbližší okolí, které nabízí lesy, louky, přehradu, potok i řeku Labe. Všude mají děti možnost volného pohybu. Nenásilnou formou jsou vedeny k lásce k přírodě, seznamují se s nejbližšími ekosystémy, učí se prakticky přírodu chránit a pomáhat jí.

3. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Materiální podmínky

Naším záměrem bylo uzpůsobit velké prostory mateřské školy co nejvíce dětem. Vytvořit zde množství koutků nejen ve třídách, ale také na chodbách. Škola je vybavena dostatkem hraček, pomůcek a materiálů pro rozvoj a samostatnou práci s důrazem na podnětnost prostředí. Skříňky i police jsou uzpůsobeny tak, aby děti na vše viděly a vyznaly se v uložení hraček. Aby na vše dosáhly, mohly se samy obsloužit a tím se učit samostatnosti a zodpovědnosti. Každé centrum máme vybaveno takovým množstvím pomůcek, aby tam mohla bez problémů pracovat také skupinka dětí. Herny jsou vybaveny rozmanitým náčiním pro pohyb dětí, které zahrnuje např. i speciální pomůcky pro cvičení jógy. Ke kreativnímu tvoření dětí využíváme množství materiálů, zejména pak přírodního a odpadního. Školka je velmi dobře vybavena výpočetní technikou. Digitální gramotnost dětí posilujeme prostřednictvím interaktivní tabule, tabletu, hraček k programování či nahrávání. Interaktivní tabuli občas využíváme také k projekci dětských dokumentů či pohádek. Promítáme např. v období dlouhotrvajících dešťů, po dobu nejdéle 30 minut. Zahrada mateřské školy je dostatečně zabezpečena a nabízí dětem svobodu z hlediska bezpečnosti pohybu. Na zahrádce je umístěno pískoviště, komplex hracích sestav, dětské hřiště k jízdě na kolech a odrážedlech, altán, ohniště se sezením, březový háj, ve kterém děti v letních měsících mohou odpočívat v houpacích sítích. Na zahrádce je možné najít také několik hmyzích domečků k pozorovacím účelům, přírodní domečky (bunkry), ve kterých si děti mohou hrát, květinové záhonky a „zdravou zahrádku“ s vyvýšenými dřevěnými záhony, kde s dětmi pěstujeme bylinky i zeleninu. Ve škole máme také ZOO koutek se zvířátky, kde se děti věnují chovatelským činnostem.

Životospráva

Snažíme se dětem poskytovat plnohodnotnou a vyváženou stravu a skladbu jídelníčku. Jídla obměňujeme, doplňujeme, vyhledáváme nové recepty a společně s dětmi pokrmy hodnotíme. Děti do jídla nenutíme, avšak snažíme se, aby alespoň ochutnaly a naučily se tak zdravému způsobu stravování. Učíme děti vážit si jídla a neplýtvat jím. Na školní zahradě máme vybudovaný kompost, kam odkládáme odpad rostlinného původu. Mezi jednotlivými podávanými pokrmy dodržujeme doporučené intervaly. Žabičky chodí na svačinky i na oběd společně. Svačinky starších dětí ze třídy Soviček mají průběžnou formu, zhruba od 8:15 do 9:00 hod. a odpolední zhruba od 14:15 do 15:00 hod. Tímto se snažíme vyhovět potřebám dětí, které přicházejí v různou ranní dobu a zároveň podpořit jejich samostatnost. Občas zařazujeme tzv. mazací dny, kdy si děti samy mažou pomazánku na pečivo, při obědě si zas nabírají polévku z polévkové mísy a díky tomu se děti stávají spoluúčastníky přípravy jídla. Samozřejmě se zřetelíme k věku dětí a hygienickým normám. Naším záměrem je, aby stolování vnímaly, jako společenský akt.

Děti mají po celý den dostatek nápojů v jídelně i mezi třídami, kde je umístěna termo-nádoba, ze které si samy mohou natočit nápoj. K dispozici mají také vodu. U mladších dětí několikrát denně připomínáme důležitost pít a nápoj jim pomáháme natočit. Při svačinkách a obědech si z pravidla děti mohou vybrat mezi více druhy nápojů (voda, čaj, mléko, mošt, různé domácí limonády...). V letním období mají nápoje k dispozici i venku. Denní rytmus umožňuje organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci. Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku. Při vhodných podmínkách přesouváme na zahrádku také aktivity v centrech a učíme se venku. Po předchozí domluvě s rodičem, dáváme dětem možnost, přicházet do mateřské

školy kdykoliv v průběhu dne. Nemělo by se však jednat o pravidlo, ale spíše výjimku. Všeobecně doporučujeme příchod do 8.00 hod, aby dítě nepřicházelo o čas vyhrazený pro spontánní hraní či ranní pohybové chvílky. Při odpoledním odpočinku nenutíme děti spát, děti však odpočívají na lehátkách v čistém pyžamku, poslouchají pohádky a různé příběhy, později i vypráví. Tyto chvílky nejen, že učí dítě psychohygieně, ale také rozvíjí jejich čtenářskou pregramotnost. Pokud děti neusnou, nabízíme klidné činnosti ve třídě.

Psychosociální podmínky

Snažíme se vytvářet dětem takové prostředí, ve kterém by se cítily spokojeně, bezpečně a jistě. Každé dítě má stejná práva, možnosti, povinnosti a nikdo není zvyhodňován či znevýhodňován. Je respektována osobní svoboda a volnost dětí, i když je podřízena stanovenému řádu chování a norem. Při všech činnostech počítáme s aktivní spoluúčastí dítěte, snažíme se o nenásilnou komunikaci, která je dětem příjemná, navozuje vzájemný pocit důvěry a spolupráce. Podporujeme důvěru dítěte v sebe sama, převažuje pozitivní hodnocení. Rozvíjíme v dětech citlivost pro vzájemnou toleranci, ohleduplnost, zdvořilost, vzájemnou pomoc a podporu ve vztahu k ostatním. Všichni zaměstnanci respektují individuální potřeby dětí, snaží se na ně vhodně reagovat a v rámci možností se je snaží uspokojovat. Děti jsou zatěžovány přiměřeně věku a mají možnost si odpočinout kdykoliv během dne. Především některé dvouleté děti potřebují odpočinek i v dopoledních hodinách, klidný koutek je pro ně vždy připraven. Nově přichozícím dětem nabízíme individuální režim v rámci adaptačního období ve spolupráci s rodin.

Organizace chodu

Stanoveným režimem dne je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád, který je však současně natolik flexibilní, že umožňuje organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci, reaguje i na neplánované situace v naší mateřské škole. Poměr řízených a spontánních činností je vyrovnaný. Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě, pracují svým tempem. Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové a frontální činnosti. Děti mají možnost účastnit se společných akcí dle vlastního přání. Při pěkném počasí pobývají děti venku v dopoledních i odpoledních hodinách. Organizujeme i delší vycházky do přírody. Na vycházkách dáváme dětem volnost, v útvarech chodíme jen v nejnnutnějších případech. Učitelky dbají na soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidnějšího koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak mají i možnost soukromí při osobní hygieně apod. Je dodržován adaptační individuálně přizpůsobený režim.

Organizace školního dne ve třídě Soviček (z pravidla děti ve věku 4 – 6 let)

6.00 – 8:15	<ul style="list-style-type: none"> • Příchod dětí do školy a ranní úkol • Ranní hry, společenské hry a spontánní hry • Individuální péče o děti
8:15 – 9:00	<ul style="list-style-type: none"> • Průběžná dopolední svačinka • Spontánní hry • Pohybové chvílky
9.00 – 9.50	<ul style="list-style-type: none"> • Komunitní kruh • Didakticky cílené činnosti v centrech aktivit • Hodnotící kruh
10.00 – 12.00	<ul style="list-style-type: none"> • Pobyt venku (v případě nepříznivého počasí nebo špatného ovzduší náhradní program)
12.00 – 12.30	<ul style="list-style-type: none"> • Oběd

12.30 – 14.00	<ul style="list-style-type: none"> • Čtení pohádek a odpočinek • Spánek nebo klidové činnosti ve třídě
14.00 – 14.45	<ul style="list-style-type: none"> • Průběžná odpolední svačinka • Spontánní hry
14.45 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Volné hry a společenské hry • Individuální péče o děti • Pobyť venku (s ohledem na aktuální podmínky)

Organizace školního dne ve třídě Žabiček (z pravidla děti ve věku 2 – 4 roky)

6.00 – 8.30	<ul style="list-style-type: none"> • Příchod dětí do školy a ranní úkol • Ranní hry • Individuální péče o děti • Pohybové chvílky
8.30 – 9:00	<ul style="list-style-type: none"> • Dopolnední svačinka
9.00 – 9.50	<ul style="list-style-type: none"> • Komunitní kruh • Didakticky cílené činnosti v centrech aktivit • Hodnotící kruh
10.00 – 11.30	<ul style="list-style-type: none"> • Pobyť venku (v případě nepříznivého počasí nebo špatného ovzduší náhradní program)
11.30 – 12.00	<ul style="list-style-type: none"> • Oběd
12.00 – 14.00	<ul style="list-style-type: none"> • Čtení pohádek a odpočinek
14.15 – 14.45	<ul style="list-style-type: none"> • Odpolední svačinka
14.45 – 16.00	<ul style="list-style-type: none"> • Volné hry a společenské hry • Individuální péče o děti • Pobyť venku (s ohledem na aktuální podmínky)

Řízení mateřské školy

Řízení MŠ po stránce personální, mzdové, materiálně – technické a ekonomické zajišťuje ředitelka školy (právního subjektu sdružujícího MŠ, ZŠ, školní družinu a školní jídelnu). Pedagogické a organizační vedení zajišťuje zástupkyně ředitelky pro MŠ. Organizační řád a směrnice školy vymezují jasná pravidla a kompetence zaměstnanců školy. Velký důraz je kladen na týmovou práci, vzájemnou spolupráci, respektování profesní odlišnosti a vytváření prostředí důvěry, otevřenosti a přátelství. Ředitelka i zástupkyně pro MŠ vytvářejí prostor pro spoluúčast při řízení pro všechny zaměstnance. Názor a myšlenka každého zaměstnance je přijímána, všichni mají spolurozhodující hlas, všichni se podílí na dění v mateřské škole. Tvorba ŠVP je výsledkem celého týmu školy. Ve škole je zaveden funkční informační systém. 1x měsíčně je porada všech zaměstnanců s ředitelkou školy, dále se zástupkyně školy jsou provozní porady a pedagogické porady minimálně 4x ročně za účelem podpory týmové práce a řešení problémů za účasti všech pracovníků školy. Dle potřeb zařazujeme krátké operativní porady. Na spolupráci s rodiči se opět podílí všechny zaměstnankyně větší či menší měrou, dle záměru plánovaných akcí.

Personální a pedagogické zajištění

V MŠ pracují čtyři pedagogičtí pracovníci, jedna kuchařka a 1 domovnice. V případě nutnosti je zajištěna na určitou dobu také přítomnost asistenta. Pedagogové MŠ jsou plně kvalifikovaní. Jejich pracovní doba a služby u dětí jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech zajištěna dětem optimální péče. Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny. Pedagogové mají zájem o svůj odborný růst, soustavně se dále vzdělávají. Jsou si vědomi toho, že výchova a vzdělávání

předškolních dětí v mateřské škole vyžaduje odborný, vysoce citlivý a maximálně odpovědný pedagogický přístup. Všichni pracovníci školy neustále usilují o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodinou. Chovají se a jednají profesionálním způsobem - v souladu se společenskými pravidly, pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí. Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost. Dospělí jsou vzorem a chovají se důvěryhodně. Poskytují dětem dostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování. Snaží se vytvářet vlídné, vstřícné, laskavé a přátelské prostředí, kde děti nalézají dostatek lásky a porozumění.

Spolupráce s rodinou

Spolupráce s rodinou je jedním z hlavních principů programu Začít spolu, který vychází z předpokladu, že při výchově dítěte má rodina primární a nezastupitelnou roli. Rodiče se stávají partnery a mají možnost se zapojit do dění v mateřské škole. Je pro nás důležité nabídnout rodinám dětí možnost spoluúčasti při výchově v mateřské škole. Tyto neformální kontakty jsou velmi cenné a v mnoha ohledech vyhovují rodině i učitelům. Naší snahou je, aby mezi rodiči, učitelkami i provozními zaměstnanci panovala oboustranná důvěra, otevřenost, vstřícnost, respekt a ochota spolupracovat. Odpovědnost, práva a povinnosti jsou zakotveny ve vnitřním řádu školy. Máme na zřeteli, že informovanost rodičů, jejich ovlivňování a vzájemné poznávání jsou důležitým předpokladem vzájemné komunikace a spolupráce a že vztahy mateřské školy s rodiči dětí ovlivňují výsledek pedagogické práce.

Ve spolupráci s rodiči uskutečňujeme různé aktivity, které napomáhají k dobrému chodu školy:

- neformální rozhovory při denních příležitostných setkáních
- společné akce, výlety, výstavy a tvořivé dílničky
- plavání, bruslení
- zvelebování interiéru
- informativní schůzky

O všech aktivitách i dění v naší mateřské škole informujeme prostřednictvím webových stránek mateřské školy a třídních nástěnek. Píšeme články do školního časopisu, Povrského zpravodaje a do regionálního tisku.

Spolupráce s dalšími institucemi a odborníky

❖ Se Základní školou Povrly

Spolupráce se Základní školou Povrly je na velmi dobré úrovni. Mezi pedagogy MŠ a ZŠ panují dobré vztahy. Naším hlavním cílem je vytvoření plynulého, přirozeného a nestresujícího přechodu do základní školy. Společně s rodiči a pedagogy z 1. i 2. stupně základní školy se snažíme připravit děti na vstup do 1. třídy a na práci v ní. Díky tomu se již před nástupem do ZŠ děti velmi dobře orientují v prostředí a cítí se bezpečně.

- Pravidelně navštěvujeme 1. třídu, kde si děti zkusí práci v centrech aktivit
- Děti poznávají prostředí Základní školy Povrly prostřednictvím návštěv, využíváním školního bazénu, tělocvičny a dalších místností školy
- Spolupracujeme s pedagogy ZŠ při organizování různých akcí a společných výletů

- Vyměňujeme si zkušenosti v rámci programu Začít spolu či Ekoškoly
- Přispíváme články do školního časopisu
- Pořádáme společné výlety

❖ **Spolupráce se zřizovatelem Obcí Povrly**

- Řešíme aktuální problémy a požadavky MŠ ve spolupráci se zřizovatelem.
- Snažíme se posilovat kulturní a společenské tradice obce.
- MŠ již mnoho let spolupracuje s obcí Povrly na organizaci Vítání občánků. Děti prostřednictvím vystoupení pravidelně vítají narozená miminka v obci.
- MŠ pravidelně přispívá do obecního čtvrtletníku – Povrlský zpravodaj

❖ **Se vzdělávacím centrem Tereza**

Vzdělávací centrum Tereza koordinuje vzdělávací program Ekoškola V ČR, pravidelně s nimi konzultujeme naše aktivity v oblasti environmentálního vzdělávání dětí, sdílíme zkušenosti a navzájem se inspirujeme s jinými Ekoškolami v ČR.

❖ **S mateřskými školami v okolí**

- Sdílení zkušeností pedagogických pracovníků
- Pořádání společných akcí, výletů

❖ **S dalšími odborníky**

- Mateřská škola je otevřená spolupráci s odborníky z praxe. Děti se pravidelně účastní zajímavých besed a programů nejrůznějšího charakteru.
- Divadelní představení vybíráme zejména z repertoáru Sváťova divadlo a Divadla Rozmanitostí v Mostě. Snažíme se vždy o výběr kvalitního představení. Sledujeme divadelní programy v Děčíně (Teplické divadlo, Kino Sněžník) i v Ústí nad Labem (Severočeské divadlo opery a baletu, Hraničář, Národní dům)
- Spolupracujeme s místními spolky (Myslivecké sdružení, TJ Povrly) a podnikateli (Keramická dílna)

❖ **S pedagogicko-psychologickou poradnou**

3.1 Podmínky vzdělávání pro dvouleté děti

Děti od dvou do tří let jsou zařazovány do třídy Žabiček, tj. do skupiny dětí z pravidla ve věku 2 – 4 roky. Naše mateřská škola se snaží reagovat na vývojová specifika této skupiny a zajistit tak vyhovující podmínky.

Co se daří?

- vytváříme podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami
- dětem je umožněno používat specifické pomůcky pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty (oblíbené hračky aj.)
- je zajištěn vyhovující režim dne, který respektuje potřeby dětí (zejména pravidelnost, dostatek času na realizaci činností, úprava času stravování, dostatečný odpočinek)
- mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím podnětných a bezpečných hraček vhodných pro dvouleté děti, zároveň je zajištěno průběžné doplňování

- a obnovování hraček, pomůcek, náčiní, materiálů a doplňků tak, aby odpovídalo počtu a věku dětí
- uspořádání skříněk k ukládání hraček a pomůcek ve třídě Žabiček zajišťuje bezpečnost dětí a také přiměřenost podnětů
- pro volný pohyb a hru dětí je v mateřské škole velký variabilní prostor, který by v případě nutnosti umožňoval i naplnění potřeby průběžného odpočinku v dopoledních hodinách
- mateřská škola je vybavena dostatečným zázemím pro zajištění hygieny dítěte, mimo jiné disponuje nočníky a přebalovacím pultem
- v šatnách je zajištěn dostatečně velký prostor na náhradní oblečení a hygienické potřeby prostřednictvím závěsných kapsářů.
- vzdělávací činnosti jsou realizovány v menších skupinkách či individuálně, především podle potřeb a volby dětí
- učitelé uplatňují k dětem laskavě důsledný přístup
- spolupráce s rodinou

3.2 Zabezpečení péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami

Naše mateřská škola vychovává a vzdělává děti podle vzdělávacího programu „Začít spolu“. Jedním z hlavních záměrů tohoto programu je důraz na individuální přístup ke každému dítěti a partnerství rodiny. Tento program je svými alternativními metody v oblasti výchovy a vzdělávání velice přirozený pro tyto děti a otevřený praktické aplikaci podpůrných opatření. Prostory mateřské školy mají však několik limitů. Mateřská škola nemá bezbariérový přístup a nedisponuje speciálními kompenzačními pomůckami. Je však připravena v rámci možností upravit prostředí, tak aby maximálně odpovídalo potřebám dítěte s potřebou podpory v určité oblasti a pořídit speciální pomůcky dle finančních možností.

Podpůrná opatření prvního stupně

Podpůrná opatření prvního stupně uplatňujeme i bez doporučení školského poradenského zařízení vždy ve spolupráci s rodiči. Tato podpůrná opatření představují úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání, tak aby docházka dítěte do mateřské školy nebyla stresující, ale naopak aby plně vyhovovala možnostem a potřebám dítěte. Jsou poskytována především dětem, u kterých se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Může se jednat například o děti s pomalejším tempem práce, s drobnými logopedickými vadami, s drobnými poruchami koncentrace pozornosti, o děti dvouleté či děti s odkladem školní docházky.

Jak to probíhá?

1. Při selhávání žáka mateřská škola přistoupí k posílení přímé podpory pedagogem, pokud se ukáže jako neúčelná, přistoupí k vypracování plánu pedagogické podpory.
2. Mateřská škola zpracuje plán pedagogické podpory dítěte (PLPP), který zahrnuje zejména popis obtíží a speciálních potřeb dítěte, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu. Použije k tomu šablonu (Příloha č. 3 vyhlášky č. 27/2016 Sb.). Na tomto plánu se podílí obě třídní učitelky a zástupkyně ředitelky MŠ, která plán konzultuje také s rodiči.
3. S PLPP se seznámí všichni pedagogičtí pracovníci MŠ.
4. Následuje realizace všech stanovených podpůrných opatření.
5. Třídní učitelky PLPP průběžně konzultují, aktualizují v souladu s vývojem speciálních

- vzdělávacích potřeb dítěte a pravidelně vyhodnocují zvolené postupy (nejpozději po 3 měsících od zahájení podpůrných opatření a poté každé čtvrtletí).
6. Zástupkyně ředitelky pro MŠ zvolí třídní učitelku, která ponese zodpovědnost za vedení PLPP, ta však bude obsah konzultovat také s kolegyní a především s rodiči, se kterými naváže úzkou spolupráci a pravidelně jim bude předávat potřebné informace. V případě nutnosti bude informace zapisovat na speciální arch a rodič podpisem potvrdí, že byl informován.
 7. Zaměstnanci školy uplatňují vysoce profesionální postoje. Vytváří podmínky pro pozitivní přijetí dítěte a v působení na dítě jsou velice citliví.
 8. Materiální podporu poskytuje škola podle možností.

Podpůrná opatření druhého až pátého stupně

Pokud podpůrná opatření prvního stupně nevedou k naplnění stanovených cílů, doporučí mateřská škola zákonnému zástupci dítěte poradenskou pomoc školského poradenského zařízení (ŠPZ). Je nutné, aby v tuto chvíli rodič i pověřený pedagogický pracovník plně spolupracovali se školským poradenským zařízením, kterému je nutné bezodkladně předat PLPP. Během posuzování speciálních potřeb dítěte školním poradenským zařízením a do doby zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně na základě doporučení školského poradenského zařízení poskytuje škola podpůrná opatření prvního stupně nadále na základě plánu pedagogické podpory.

Jak to probíhá?

1. Naše mateřská škola bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a udělení písemného souhlasu zákonného zástupce poskytne podpůrná opatření, stanovená v doporučení.
2. Na základě doporučení ŠPZ a žádosti rodičů vypracuje zástupkyně ředitelky pro MŠ ve spolupráci s třídními učitelkami, které se starají o dítě individuální vzdělávací plán (IVP). Použije šablonu (Příloha č. 2 vyhlášky č. 27/2016 Sb.) S IVP seznámí zákonného zástupce a všechny pedagogické pracovníky.
3. Zástupkyně ředitelky pro MŠ zvolí třídní učitelku, která ponese zodpovědnost za vedení IVP. Ta jej průběžně aktualizuje a čtvrtletně vyhodnocuje zvolené postupy. Úzce spolupracuje s rodiči a pravidelně předává potřebné informace. Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.
4. Shledá-li pedagogický pracovník podpůrná opatření za nedostačující doporučí zákonnému zástupci opět využití poradenské pomoci ŠPZ. Obdobně bude postupovat v případě, shledá-li, že poskytovaná podpůrná opatření již nejsou potřebná.
5. Není-li mateřská škola ze závažných důvodů schopna zabezpečit bezodkladné poskytování doporučeného podpůrného opatření, je pověřený pedagogický pracovník povinen celou situaci konzultovat se ŠPZ a se zákonným zástupcem. Na základě informovaného souhlasu rodiče mateřská škola poskytne na dobu nezbytně nutnou obdobné podpůrné opatření stejného stupně. Není-li doporučené podpůrné opatření poskytnuto do 4 měsíců, škola projedná tuto skutečnost se ŠPZ.
6. Mateřská škola sníží počet dětí ve třídě, ve které je zařazené dítě s přiznaným podpůrným opatřením třetího až pátého stupně v souladu s právními předpisy, pokud je to možné a nebrání to povinnosti přednostního přijetí dítěte v posledním roce před zahájením povinné školní docházky. Stejně tak nedojde ke snížení počtu dětí, dojde-li ke změně stupně podpůrného opatření v průběhu školního roku a snížení počtu není možné realizovat s ohledem na počty přijatých dětí.
7. Mateřská škola zajišťuje přítomnost asistenta pedagoga.

3.3 Zabezpečení péče o děti nadané

V předškolním věku dítě prochází obdobím nerovnoměrného a skokového vývoje, mnohdy je těžké odlišit při identifikaci nadání dítěte od akcelerovaného vývoje v určité oblasti. Dítě, které však vykazuje známky nadání, musí být dále podporováno. Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb žáka provádí školské poradenské zařízení. Za mimořádně nadané dítě se považuje především dítě, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Naše mateřská škola se na péči o nadané děti připravuje velmi zodpovědně. Pracujeme podle programu Mensa NTC learning. Tato metoda nabízí učitelům i rodičům ucelenou sadu stimulací od motorických cvičení přes učení abstraktních symbolů, jejich třídění a tvoření asociací až po enigmatické hádanky zaměřené na rozvoj divergentního myšlení. Pedagogové rozvíjí podnětné prostředí ve školce a těmito aktivitami podporují intelektovou stimulaci dětí.

Jak to probíhá?

1. Mateřská škola bezodkladně po obdržení doporučení školského poradenského zařízení a udělení písemného souhlasu zákonného zástupce vytvoří individuální plán vzdělávání, jehož součástí je především prohloubení vzdělávací nabídky. Jsou stanoveny postupy, metody a způsob hodnocení aj.
2. Zástupkyně ředitelky pro MŠ zvolí třídní učitelku, která ponese zodpovědnost za vedení IVP. Ta jej průběžně aktualizuje a čtvrtletně vyhodnocuje zvolené postupy. Úzce spolupracuje s rodiči a pravidelně předává potřebné informace. Naplňování IVP vyhodnocuje školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou nejméně jednou ročně.
3. S IVP se seznámí všichni pedagogičtí pracovníci.
4. Učitelky pravidelně zadávají dítěti specifické úkoly, zajišťují si potřebné didaktické pomůcky a nabízí dítěti aktivity podle zájmu či mimořádného nadání dítěte.

4. ZAČÍT SPOLU

Vzdělávací program Začít spolu je otevřený didaktický systém nabízející program kvalitního a uceleného vzdělávání pro děti předškolního věku a mladšího školního věku. V ČR funguje již od roku 1994 a realizuje se ve více než 150 mateřských školách a 80 základních školách. Program je rozšířen do více než 30 zemí světa a zaštitěn mezinárodní asociací ISSA (International Step by Step Association).

Teoretická východiska vzdělávacího programu

Program vychází z konstruktivistického pojetí vzdělávání, staví na humanistických a demokratických principech ve vzdělávání, je programem respektujícím pedagogický přístup zaměřený na dítě. Ve svých výchozích principech v sobě spojuje moderní poznatky pedagogické a psychologické vědy s osvědčenými vzdělávacími postupy (např. učení Komenského, pedagogická koncepce Marie Montessori, Daltonský plán, Gardnerova teorie mnohočetných inteligencí...). Vzdělávací program vychází z předpokladu, že každé dítě je jedinečná osobnost disponující bohatým vnitřním vývojovým potenciálem, který je nutné podpořit takovým učebním přístupem, metodami a učebními strategiemi, které budou dítěti nejlépe vyhovovat, které jej budou rozvíjet jako celistvou osobnost, a které budou dítě motivovat k dalšímu přirozenému učení. Při učení je zohledňována emoční stránka procesu, kdy se předpokládá, že dítě se učí lépe novým věcem, pokud je učení spojeno také s emotivním prožitkem. Jednou z priorit v procesu učení je tedy vytvoření podpůrného a podnětného prostředí, kde se dítě bez obav a přirozeným způsobem pohybuje, hraje si a přitom se učí prostřednictvím vlastních praktických činností, zkouší nové věci, objevuje a ověřuje si jejich platnost a funkčnost (bez obav z chyby).

Hlavní cíle

- ❖ Dítě jako tvůrce svého vzdělání
- ❖ Rodič jako vítaný partner školy
- ❖ Učitel jako průvodce dítěte na jeho vzdělávací cestě

Principy vzdělávacího programu

Vzdělávací program Začít spolu klade důraz na individuální přístup k dítěti, partnerství rodiny, školy a širší společnosti v oblasti výchovy a vzdělávání. Klade důraz na podnětné prostředí, netradiční členění třídy do center aktivit, kooperativní a prožitkové učení. Děti jsou vedeny k samostatnosti, soustředěné práci, vyhledávání informací a jejich třídění, ale i ke spolupráci a vzájemnému naslouchání. Učí se vyjádřit své myšlenky a názory, vyslechnout rady, doporučení ostatních a zhodnotit práci. Program Začít spolu buduje základy pro postoje, znalosti a dovednosti životně důležité pro člověka, který se bude vyrovnávat s nároky a problémy současnosti 21. století. Přípravuje děti na to, aby se v budoucnu aktivně zajímaly o učení, uměly se efektivně a aktivně učit, učení je bavilo a nebylo pro ně spojeno s nadměrným stresem. Již od mateřské školy se úspěšně pracuje se sebehodnocením dětí (např. prostřednictvím portfolií), což posiluje jejich pozitivní motivaci k učení.

Hlavní principy vzdělávacího programu tedy jsou:

- ❖ individuální přístup ke každému dítěti
- ❖ partnerství rodiny
- ❖ podnětné prostředí v centrech aktivit
- ❖ svobodná volba dítěte a s ní spojená odpovědnost za vlastní učení
- ❖ cílené plánování a integrované učení hrou a činnostmi
- ❖ sebehodnocení dětí, které posiluje jejich pozitivní motivaci k aktivnímu a

samostatnému učení

- ❖ učitel, který je dítěti partnerem, pomocníkem a průvodcem na jeho cestě poznávání

4.1 Začít spolu v podmínkách naší mateřské školy

❖ POMÁHÁ DĚTEM VYTVÁŘET VLASTNÍ POROZUMĚNÍ

- **fyzikálnímu světu** - prostřednictvím činností jako měření, vážení, práce s dřevem, míchání barev, experimenty s vodou a různými materiály...
- **sociálním a kulturním informacím** – prostřednictvím her, vaření, četby příběhů, dramatických her
- **logice a matematice** – měření, srovnávání, počítání, logické řazení do sledu, třídění, klasifikace
- **vztahu mezi psaným a mluveným slovem** – prostřednictvím častého kontaktu s knihami, písmeny, předčítáním, vlastním „psaním“ a „čtením“, častým kreslením obrázků, poslechem pohádek, příběhů, vyjadřováním vlastních myšlenek a prožitků

- ❖ **PODPORUJE U DĚTÍ** fyzický vývoj, sociálně-emocionální vývoj, rozvoj inteligence, rozvíjí jazyk i matematicko-logické představy dětí.

- ❖ **POSKYTUJE DĚTEM** dostatek času na prozkoumání prostředí, příležitost učit se mnoha způsoby, vybírat si, kterých činností se chtějí účastnit, ocenění a pozitivní hodnocení osobní aktivity dítěte.

- ❖ **UPLATŇUJE** soudobé poznatky pedagogiky a psychologie, pedagogiku orientovanou na dítě. Činí tak prostřednictvím:

- **CENTER AKTIVIT**
- **CÍLENÉHO PLÁNOVÁNÍ** - zabezpečuje prolínání námětů, metod, poznatků a jejich návaznosti.
- **SPOLUPRÁCE S RODINOU** - společně vychováváme spokojené a zdravé děti, rodiče se zapojují do CA jako asistenti.

4.2 Jak probíhá den ve třídě Začít spolu

Ranní úkol a pozdravení

Hned u vstupu do třídy nebo pod nástěnkou čeká děti a jejich rodiče obvykle ranní úkol. Ten je zaměřen na téma, které ve školce právě probíráme. Úkoly jsou různého charakteru. Někdy motivují děti k tomu, co je daný den čeká, jindy si děti procvičují různé dovednosti (např. počítání, barvy, grafomotoriku, stříhání...) a jindy vyžadují spolupráci dítěte s rodičem. Při vstupu do třídy se vzájemně přivítá dítě s p. učitelkou nebo s p. učitelem pozdravem, který je dítěti příjemný. Hned u vchodu mají děti na výběr z několika způsobů, jak se lidé mohou zdravít a záleží na nich, který se jim ten den nejvíce líbí.

Ranní hry

Na ranní úkol mohou děti navázat tím, že si vyberou činnosti nebo hru v některém z center aktivit. Je to doba **pro volnou hru dětí**. Rodiče mohou zůstat se svým dítětem ve třídě (nejen po dobu adaptace dítěte na nové prostředí). Dítě si samo vybere podle svého přání ranní hru, určí si, zda si chce hrát samo nebo s kamarády. Pokud neví, učitel mu nabídne různé hry a pomůže mu vybrat. Od šesti do sedmi hodin se děti schází v jedné třídě a to především proto, aby se utvářely vztahy mezi různě starými dětmi. Mladší děti se

od starších mnohého naučí např. nápodobou. Starší děti se naučí chovat citlivě a ohleduplně k mladšímu, brát na něj ohled a pomáhat mu. Podle situace (počet dětí, rozdělané výtvarné projekty apod.) se poté děti rozejdou do svých tříd, avšak není to bezpodmínečně nutné. Přece jen jsme taková velká rodina. Během rána má učitelka dostatek prostoru k individuální péči o děti a pozorování. Hlídá, aby se žádné dítě necítilo „odstrčené“, ale naopak, aby se cítilo plnohodnotnou součástí skupiny. V případě potřeby může dítě odpočívat v klidném koutku. Ukončení her oznamuje smluvený signál, na kterém se dohodnou děti spolu s učitelkou např. píseň, zvuk zvonečku, trianglu, bubínek aj. Po signálu se děti skutečně rozcházejí do svých tříd.

Dopolední svačinka

Z pravidla mezi 8:15 a 9:00 mají děti ze třídy Soviček připravenou svačinu. Tu si mohou brát průběžně u výdejního okénka v jídelně. Děti jsou vedeny k samostatnosti a sebeobsluze. Nalévají si samostatně nápoj podle svého výběru, občas si mažou samy pomazánku na chléb či pečivo, vybírají si oblíbený druh zeleniny nebo ovoce. Berou si tolik, kolik sní. Své místečko v jídelně si také uklízí a připravují si prostírání na oběd.

Žabičky chodí na svačinky společně v 8:30 a to zejména z důvodu bezpečnosti a zařazení dvouletých dětí, které potřebují pomoc se sebeobsluhou.

Komunitní kruh

Po úklidu si děti sesednou do ranního kruhu. To je místo pro společné setkávání a sdílení, seznámení se s tím, co děti v daném dni čeká, pro udržování určitých rituálů (zpívání písniček, vzájemné pozdravení, přání, oslavy, hraní her atd.). Místo pro společné setkávání je situováno v prostoru třídy tak, aby děti dobře viděly na nástěnku s denním programem, kde jsou např. informace o tom, ve kterých centrech aktivit jsou dnes pro děti připravené úkoly a činnosti, je zde kalendář který slouží k orientaci v čase, jména a fotky dětí, které využívají při dělení do center aktivit.

Nedílnou součástí třídy jsou i třídní pravidla. Na jejich vytváření se podílí samy děti. Text je formulován jednoduše, pozitivním jazykem, bývá doprovázen obrázkem, aby mu děti porozuměly. Pravidla bývají postupně doplňována, vždy je rozhodující, aby byla navrhována samotnými dětmi. Díky tomu, že děti vytvářejí pravidla společně s učitelem, cítí se za jejich dodržování mnohem odpovědnější a jsou více motivovány k jejich respektování.

Když se děti seznámí s programem dne a nabídkou jednotlivých činností v centrech, vezmou svoji značku a připevní svůj symbol (fotografie, značka) k centru aktivity, které si samy zvolily. U každého centra je vždy vyznačeno, kolik dětí v daném centru může být. Obvykle v každém centru pracuje 2 – 6 dětí. Děti si volí centra každý den.

Činnosti v centrech aktivit

Činnosti, které jsou pro děti připravené, se vztahují k tématu, na kterém děti v daném období pracují. Jednou ze základních forem práce v programu Začít spolu je integrované učení hrou a činnostmi. V centrech aktivit jsou připravené takové úkoly, které děti vedou k objevování, umožňují jim spolupracovat, vzájemně si pomáhat, hrát si, společně řešit problémy, učit se od sebe navzájem atp. Úkoly jsou prakticky zaměřené, děti pracují s reálnými materiály a předměty, které jsou k dispozici v každém z center a jsou jim běžně dostupné. Připravené úkoly mohou být odstupňovány také podle obtížnosti, děti si mohou volit i složitější úkoly a pracovat na obtížnějších variantách. Při práci v centrech aktivit tedy nastává ve třídě situace, v níž se paralelně vedle sebe, a v tentýž čas, odehrávají různé

činnosti. V každém centru aktivit pracuje skupinka dětí na jiném úkolu, které spojuje jedno téma, kterým se ve třídě po určitou dobu zabývají. Pokud děti samostatně pracují v centrech aktivit, učitel „přechází“ nejčastěji do role pozorovatele a pomocníka. Sleduje, jak se dětem daří, poradí tam, kde děti narazí na problém a nevědí, jak jej řešit, případně poskytuje individuální pomoc dětem, které ji potřebují. Některé činnosti přesto vyžadují, aby učitel pracoval s dětmi přímo v centru a poskytoval dětem dopomoc či je provázel při plnění úkolu zejména z důvodu bezpečnosti.

Samozřejmostí je propojení probíraného s reálným životem i mimo mateřskou školu (exkurze, výpravy, besedy...). Je zde i prostor pro zapojení rodičů, kteří přicházejí do třídy a dělí se s dětmi o své záliby a dovednosti, vyprávějí dětem o svém povolání a svých koníčcích.

Hodnotící kruh

Po ukončení činností se všichni opět sejdou v hodnotícím kruhu, kde mohou děti zhodnotit, jak se jim dnes pracovalo, co se jim dařilo či nedařilo, co je nejvíce zaujalo, kdo jim v práci pomohl nebo poradil, co nového se naučily. Je zde prostor i pro zpětnou vazbu od učitele.

Pobyt venku

Doba pro pobyt venku je plánovaná stejně jako jiné činnosti. Vybavení zahrady školy slouží k tělovýchovným aktivitám, tvořivým, námětovým či dramatickým hrám, k poznávání přírody a pěstitelským činnostem. Vycházky bývají spojené s tématem dne, umožňují poznávat okolí školy, blízký les a louky, samotnou obci a místa, kam chodíme nakupovat, sportovat...

Oběd

Čas oběda je příležitostí nejen k uspokojení biologických potřeb dětí, zároveň také znamená sociální a kulturní zkušenost. Děti jsou vedeny k sebeobsluze a samostatnosti. Samostatně si prostírají a uklízí po sobě nádobí. Starší děti mají možnost nabrat si tolik polévky, kolik sní. Každé dítě má možnost jíst svým vlastním tempem a nikdo je do jídla nenutí. Děti mohou při jídle konverzovat za předpokladu dodržování pravidla: „Mluvíme, jen když nemáme jídlo v puse.“

Čtení pohádek a odpolední odpočinek

Po obědě se děti ukládají k odpočinku, během kterého některé také usnou. V postýlkách mohou mít děti svou oblíbenou plyšovou hračku, poslouchají pohádky, relaxační hudbu, někdy si děti chtějí povídat, hrát slovní hry, vymýšlet hádanky... Děti, které nespí, mohou po odpočinku provozovat tiché činnosti v centrech aktivit. Opět za předpokladu dodržení pravidla: „Hraji si tak, abych nerušil spící kamarády.“ Učitelé mohou v této době pracovat s dětmi na individuálních úkolech.

Odpolední svačinka

Sovičky mají svačinku připravenou v jídelně od 14:00 hod., mohou si ji brát opět průběžně u výdejního okénka v jídelně. Děti jsou opět vedeny k samostatnosti a sebeobsluze, tak jako při svačince dopolední, Žabičky chodí na svačinku opět společně.

Odpolední volná hra nebo pobyt venku

Odpoledne se mohou děti rozhodnout, zda budou pracovat (pokračovat) na dané téma v centru aktivity nebo si vyberou činnosti podle svého uvážení. Je zde prostor zejména pro volné hry dětí, ale také pro individuální práci s dítětem. Učitelka podle pozorování ví, že některé děti potřebují procvičit např. jemnou motoriku, stříhání, opakovat básničky, písničky... Při pěkném počasí tráví děti odpoledne na školní zahradě, kde jezdí na kolech a odrážedlech, mohou využívat průlezky, houpačky, stavět si na pískovišti či z přírodnin nebo hrát pohybové hry.

4.3 Centra aktivit

V souvislosti s podnětným prostředím ve školce Začít spolu nejčastěji mluvíme o tzv. centrech aktivit. Tato centra jsou různě tematicky zaměřena a vybavena tak, aby stimulovala děti k aktivitě, hře a práci, jsou rozmístěna v celém horním patře školky - ve třídách, hernách i na chodbách. Tyto koutky jsou označené obrázkem a jasně ohraničené (policemi, stolky, nízkým nábytkem), aby v nich děti měly soukromí a bylo zřetelné, ve kterém centru právě pracují. Centra aktivit máme funkčně a esteticky vybavena. Materiály a pomůcky v nich jsou zřetelně označeny názvy a doplněny jednoduchým obrázkem či piktogramem, počtem pracovních míst, případně pravidly pro práci v daném centru. Prostředí děti motivuje a podněcuje k tomu, aby si hrály a pracovaly podle vlastních představ a výběru. Děti se učí tím, že si hrají a pracují s různými předměty a materiály, které jsou k dispozici v každém z center. Přirozeně se učí jeden od druhého, nápodobou a pozorováním nebo tím, že pracují v malých skupinkách a mohou spolu přirozeně komunikovat, řešit problémy, rozhodovat se a procvičovat si vyjadřovací schopnosti. Během nepřímo řízených činností, které připravuje pedagog (často ve spolupráci s rodičem nebo s dětmi) si dítě může vybrat každý den z několika nabízených činností, čímž se podporuje nejen svobodná volba dítěte, ale také jeho aktuální zájmy a to celé vede k aktivní účasti, rozvoji tvořivosti a myšlení a individualizaci.

KNIHY A PÍSMENA

Centrum slouží k podchycení zájmu dětí o čtení a psaní, k podpoře rozvoje předčtenářské gramotnosti. Nabízí příležitost nejen k činnostem zaměřeným na čtení a prohlížení knih, ale také k dalším produktivním činnostem. Děti zde mohou např. sestavovat slova podle vzoru, psát a kreslit vlastní příběhy, vytvářet tematické plakáty. Děti mají velký výběr knih, které jsou jim volně přístupné. Centrum je obohaceno také o interaktivní kouzelné čtení s Albi tužkou. K dispozici máme také tablet a interaktivní tabuli s rozsáhlým portfoliem výukových aplikací a programů.

ATELIÉR

Centrum Ateliér umožňuje dětem vyjádřit svobodně své pocity, dojmy a zážitky prostřednictvím tvořivých činností. Děti zde mají prostor k rozvoji fantazie a tvořivosti, osvojují si různé druhy výtvarných technik, učí se vyjadřovat své pocity a myšlenky pomocí výtvarného umění. Mají dostatek volnosti a příležitostí, aby mohly experimentovat a vyzkoušet si nápady. Ateliér je dostatečně velký a pomůcky jsou dětem dostupné, na policích je veškerý výtvarný materiál. Děti zde modelují, malují, kreslí, vytváří koláže, prostorové výrobky z papíru, textilu a jiných materiálů, vystřihují, batikují, kašírují a objevují spoustu nových technik.

DOMÁCNOST

Jedná se o koutek, který je vybaven reálným nábytkem a funkčními pomůckami typickými pro kuchyň. Ve školce máme malou kuchyňskou linku s dřezem. K dispozici máme indukční plotýnku i malou přenosnou elektrickou troubu, což doplňuje funkčnost kuchyně a umožňuje dětem pracovat doopravdy. Přípravovat např. nejrůznější pomazánky, nápoje, saláty, cukroví...

DÍLNA

Pracovně-technicky zaměřené centrum, kde mají děti možnost pracovat s různými materiály a nástroji, které obvykle vidí v dílnách svých tatínků. Základním vybavením tohoto centra je ponk. Děti zde zatloukají hřebíky, řežou kousky z prkýnek, zhotovují různé předměty např. z provázků, plastů, drátků, polystyrenu, krabic a kartonů.

DRAMATIKA

Zde probíhají zejména námětové a nápodobivé hry, při nichž si děti rozvíjí komunikační schopnosti, slovní zásobu a paměť. Učí se zde různým sociálním rolím, rozvíjejí své sociální cítění, citovou stránku osobnosti, jazykové schopnosti a inteligenci, představivost a tvořivost. Děti mají k dispozici množství převleků a rekvizit, maňásku a tyčkových loutek.

POKUSY A OBJEVY

Centrum slouží k pozorování, pokusům, objevování a experimentování. Ve školce je toto centrum rozptýleno na více míst. V zookoutku, se děti starají o drobná zvířátka (želvička, gekon, strašilky, žížalky, broučci z lesa...) na zahrádce sledují růst rostlin v záhoncích nebo dění v hmyzích domečcích, v blízkém lese zkoumají přírodniny a pozorují rostoucí stromečky. Ve třídě mají pak k dispozici lupy, váhy, mikroskop, odměrky, trychtýře, zrcátka, metry, magnetky, stopky... a také různé druhy materiálů – přírodních i syntetických.

KOSTKY

V centru kostek se děti učí vzájemné komunikaci a spolupráci, rozvíjejí svou představivost, fantazii a tvořivost, také matematické dovednosti, prostorovou orientaci a jemnou či hrubou motoriku. Upevňují si zde znalosti z různých oblastí např. dopravy. Aktivity v centru navazují na probírané téma a mají charakter konstruktivní činnosti, jejíž námět si děti volí samy. Toto centrum je dostatečně velké a je umístěné v části třídy, kde není velký provoz, aby si děti mohly stavby ponechat a vracet se k nim. Druhá část centra je umístěna v herně, kde mají děti k dispozici velké molitanové rehabilitační kostky, barevné cihličky a matrace k opravdu velkým stavbám „bunkrů“, vesmírných lodí apod.

MANIPULAČNÍ A STOLNÍ HRY

Toto centrum je zaměřeno především na rozvoj jemné motoriky, poznávání barev, geometrických tvarů a čísel. Rozvíjejí se zde matematické představy a také trpělivost a vůle pro dokončení díla. Koutek je situován do klidnější části třídy. Děti zde mají k dispozici různé stolní hry, pexesa, domina, puzzle, skládačky, korálky k navlékání, mozaiky, hlavolamy, labyrinty, magnetické tabulky a různá manipulativa na počítání (kamínky, mušle, fazolky, brčka...)

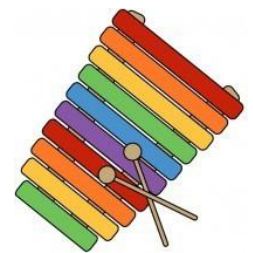
VODA A PÍSEK

Toto centrum je vybaveno stolem se zapuštěnou vaničkou, ve kterém je voda nebo písek podle potřeby, tématu nebo projektu. Děti v něm mohou přelévát vodu do trychtýřků, používat vodní mlýnky, hrát si s plovoucími hračkami, foukat do papírových lodiček, prát prádlo, pozorovat jak taje led... nebo psát do písku, dělat bábovky, obtisky, přesívat, stavět stavby z písku a z přírodnin... V budově je jen malý koutek. Ty pravé možnosti pak nabízí veliké pískoviště na školní zahrádce, zachycená voda v sudech a přírodní materiál všude okolo. Hra s vodou a pískem, blátem i sněhem podporuje smyslový rozvoj, koordinaci svalů těla a rozvoj jemné motoriky.

HUDBA

Hudební koutek je umístěn v blízkosti klavíru a zároveň místa, kde se odehrávají společná setkávání celé třídy. V tomto prostoru mohou děti včetně zpívání známých i vymyšlených písniček, také tančit a hrát pohybové hry. Koutek je vybaven nejrůznějšími hudebními nástroji k vymýšlení doprovodů. Děti zde vytleskávají melodie, poslouchají klasickou hudbu, poznávají notičky a zkouší podle barevných zpěvníčků zahrát známé písně na klavír či xylofon. Hudba je prostředkem komunikace, zábavy a relaxace. Je zdrojem emocí a zážitků, pěstuje v dětech představivost a podněcuje improvizaci.

POHYB

Pohyb je nejdůležitější činností dítěte a proto má pro toto centrum každá třída vymezenou celou místnost – hernu. Místnosti se vybavením liší, a děti mohou navštěvovat obě. V jedné herně nalezneme klavír a tělocvičné náčiní – žebřiny, lavičky, švédské bedny, kladinu či trampolínu. V druhé interaktivní tabuli, kterou využíváme především k přehrávání písniček, tanečních videí nebo dětských pohybových pořadů. V hernách jsou k dispozici tradiční pomůcky ke cvičení (míče, kužely, stuhy, švihadla...), ale i netradiční (padák, šátky, masážní ježci, drátěnky, magické koule, ortopedický chodníček...) Příležitostně nebo sezónně využíváme k pohybu také tělocvičnu ZŠ, školní bazén, zimní stadión nebo fotbalové hřiště. Přirozeně pak děti rozvíjí své pohybové dovednosti, odolnost a zdatnost při pobytu na školní zahrádce, kde mají k dispozici průlezký, kola, odrážedla, míče, branky anebo na vycházkách po lesích, loukách apod.

5. ZÁPIS DĚTÍ DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

Zápis dětí do MŠ vyhláší škola 1x ročně vždy v první polovině května. Pokud je volné místo, přijímají se děti i v průběhu školního roku. Po provedeném zápisu je ředitelkou školy ve správním řízení vydáno rozhodnutí o zařazení do MŠ se zkušební dobou 3 měsíců. Přijímání dětí se řídí směrnicí, se kterou jsou rodiče seznámeni.

Při zápisu si rodiče se svými dětmi prohlédnou všechny prostory mateřské školy. Děti poznají prostředí, do kterého půjdou, hračky se kterými si budou hrát a také pedagogy, kteří s nimi budou pracovat. Naší snahou je posílení pocitu jistoty, bezpečí a bezproblémového nástupu do mateřské školy.

5.1 ADAPTACE

Při nástupu do mateřské školy klademe velký důraz na adaptaci dětí. Rodiče mohou své děti přivádět a odvádět tak, jak jim rodinné i pracovní podmínky dovolí a zcela dle jejich přání. Všechny děti se mohou navzájem ve třídách navštěvovat, pobývat se svými kamarády, není striktně dodržováno rozdělení do jednotlivých tříd. Výjimku tvoří děti dvouleté, jejichž adaptační proces je mnohem citlivější, rodiče musí počítat s možností, že jejich dítě nebude na mateřskou školu a odloučení od rodičů psychicky připravené. Je potřeba mít i „plán B“ (babičky, příbuzní) a počítat s tím, že děti budou chodit po obědě, protože pro ně bude odpočinek ve školce stresující. Rodiče by měli naslouchat potřebám svého dítěte a to především v zájmu zdravého psychického vývoje.

Rodičům doporučujeme využít adaptační dobu, kdy mohou se svými dětmi pobývat ve třídách. Adaptační doba a způsob adaptace je u každého dítěte zcela individuální, podle potřeb dítěte a vždy po dohodě rodičů s učitelkami. Z pravidla se však jedná o proces, během kterého se plynule prodlužuje pobyt dítěte v mateřské škole. Z počátku si děti hrají ve školce s maminkou nebo tatínkem či v jejich blízkosti. Postupně se rodiče vzdalují od dítěte a dítě si zvyká na paní učitelku a navazuje kontakty s jinými dětmi. Postupným prodlužováním času, kdy dítě své rodiče nevidí a nehledá, pak dojde k úspěšné adaptaci, dítě se bude cítit jistě a bezpečně, bude znát paní učitelku, kamarády i režim dne a zvládne pobyt ve školce s úsměvem. Až po úspěšné adaptaci na dopolední režim je vhodné uvažovat o odpoledním, jehož součástí je i odpočinek po obědě.

Jak usnadnit dětem adaptaci

1. Mluvte s dítětem o tom, jaké to v mateřské škole je, co se tam dělá, přijďte se s ním podívat, seznámte se s paní učitelkou.
2. Zvykejte dítě na chvíle odloučení, začněte v domácím prostředí. Dítě potřebuje pocit, že se na vás může spolehnout, že i když jej opouštíte, vrátíte se.
3. Dejte dítěti najevo, že rozumíte jeho případným obavám z nástupu do mateřské školy. Ujistěte ho, že to zvládne, zvýšíte tak jeho sebedůvěru. Aby dítě chodilo do MŠ rádo, musí si k ní vybudovat kladný vztah. Nikdy mu mateřskou školou nevyhrožujte, vyhněte se výhrůžkám typu "Když budeš zlobit, nechám tě ve školce i odpoledne"
4. Vaše dítě se bude cítit dobře tehdy, když bude mít pocit jistoty. Ved'te dítě k samostatnosti, pomůžte mu zbavit se nejistoty. Procvičujte samostatnost zvláště v hygieně, oblékání, jídle. Ujistěte ho o tom, že paní učitelka mu ráda pomůže.
5. Promluvte si s paní učitelkou o možnostech postupné adaptace - s dítětem si ze začátku můžete hrát ve třídě, na zahrádce, můžete se připojit na procházce apod.

6. Pokud bude dítě plakat, buďte přívětiví, ale rozhodní. Rozloučení by se nemělo příliš protahovat. Paní učitelka vaše dítě brzy uklidní a pomůže mu překonat stesk.
7. Dejte dítěti s sebou něco důvěrného, co mu navodí kontakt s domovem - např. plyšovou hračku, látkový kapesníček.
8. Plňte své sliby - když řeknete, že přijдете po obědě, měli byste po obědě přijít. Dítě je potom nešťastné, ztrácí důvěru a pocit bezpečí a prostředí mateřské školy bude vnímat negativně.
9. Za pobyt v mateřské škole neslibujte dítěti odměny. Nepřijme nové prostředí přirozeným způsobem. Pokud den ve školce proběhne v pohodě - pochvalte dítě a motivujte je k dalšímu pobytu.
10. Zamyslete se nad tím, jak prožíváte nastávající situaci vy. Děti dokážou velmi citlivě poznat projevy strachu a obavy rodičů, silně emočně reagují. Pokud máte strach z odloučení od dítěte a nejste skutečně přesvědčení o tom, že dítě do mateřské školy dát chcete, pak byste měli jeho nástup přehodnotit. Případně se v rodině dohodněte, že dítě do mateřské školy bude vodit ten, který s tím má menší problém.

6. VZDĚLÁVACÍ OBSAH

„Poznávám, objevuji, učím se a chráním“

Tento školní vzdělávací program je založen na integrovaném vzdělávání hrou, činnostmi a prožitky dětí a umožňuje pracovat s tematickými celky srozumitelnými dětem. Realizace spočívá nejen v řízených činnostech dětí, ale také ve spontánních aktivitách. Využíváme běžné životní situace i nahodile vzniklé okolnosti a příležitosti. Zaměřujeme se především na environmentální výchovu. Ze školního vzdělávacího programu vychází třídní vzdělávací plány, které zpracovávají pedagogové a to tak, aby třídní vzdělávací plán vždy korespondoval se školním vzdělávacím programem a tak, aby požadavky a pravidla platící pro celou školu byla aplikována v konkrétních podmínkách třídy a v konkrétních skupinách dětí.

Vzdělávací obsah je rozdělen na 4 období, která jsou motivována příběhy o skřítcích: Lesoňovi, Rampušákovi, Květoňovi a Všudybýlkovi. Obsahuje 11 integrovaných bloků. Sestavený vzdělávací obsah vychází nejen z očekávaných výstupů „Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání“ (dále jen RVP PV), ale také z doplňkových „Konkretizovaných očekávaných výstupů RVP PV“.

Součástí vzdělávacího obsahu je také vzdělávací nabídka činností aneb „co“ pedagog dítěti nabízí, a jakým způsobem ho rozvíjí, aby bylo vycházejíc z mateřské školy vybaveno základním souborem předpokládaných vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění v další životní etapě, ve které započne systematické vzdělávání.

Cíle programu

- navázat a utvářet citový vztah k přírodě, umět kontakt s přírodou prožívat
- rozvíjet osobnost dítěte v kolektivu vrstevníků (vyváženost osobnostního a sociálního zřetele)
- zabezpečit podmínky pro spolupráci s druhými lidmi
- vytvářet příležitosti pro osvojení a získání kompetencí pro další vzdělávání a pro život
- připravit děti na budoucí roli školáka, aby získaly pocit jistoty a sebedůvěry ve spolupráci s rodinou a ZŠ
- posilovat rozvoj pohybových schopností a zdokonalovat pohybové dovednosti, vytvářet návyk správného držení těla
- věnovat intenzivní péči dětem s odkladem školní docházky v návaznosti na vstup do základní školy
- vycházet ze znalostí dětí, jejich aktuálního rozvojového stavu i konkrétní životní situace - každé dítě má právo být jiné, má jiné potřeby, rozvíjí a učí se svým tempem
- respektovat pedagogické zásady, povzbuzovat děti nesmělé, posilovat sebevědomí a pozitivně hodnotit každého, kdo pracuje na úrovni svého maxima, podporovat u dětí iniciativu, tvořivost a vlastní fantazii

Zvolená specifika předškolní výchovy

- důslednost a systematickosti
- prožitkové učení
- spolupráce s rodiči

Prostředky k zajištění vzdělávacího programu

- profesionální a odpovědný přístup k práci – tvořivý a usměvavý pedagogický sbor, šikovný personál, prostředí otevřené ke komunikaci a spolupráci, důvěra
- zvyšování odbornosti
- nábytek ve třídách uspořádaný do center aktivit neboli pracovních koutků
- hračky a materiály podporující individuální rozvoj schopností, rozvoj smyslů
- týmová spolupráce
- účinný způsob plánování a hodnocení
- individuální přístup ke každému dítěti
- otevření školy pro spolupráci s veřejností a s rodiči
- zaměření na mravní hodnoty
- kulturní akce
- odborná literatura

Zapojení do ekologických aktivit

"VELKÉ ZMĚNY ZAČÍNAJÍ OD NEJMENŠÍCH"

Snažíme se o to, aby se ekologická výchova prolínala celým výchovně vzdělávacím působením, neboť rozvíjí vyjadřovací schopnosti a dovednosti ve vztahu k prostředí, hygienické návyky dětí, citové vztahy k přírodě, poznatky o přírodě a schopnost jí chránit i estetické vnímání. Naším cílem je nejen přivádět děti k poznání přírody, ale především utvářet celou osobnost dítěte, směřovat je k odpovědnému přístupu k přírodě i k lidem.

Vybrané formy a metody, které běžně uplatňujeme

Respektovat a být respektován	Pedagogové ve výchově a vzdělání uplatňují respektující a demokratický přístup a vedou děti k postupnému přebírání zodpovědnosti za své činy.
Ekoškola - metodika 7 kroků	Mezinárodní metodika 7 kroků staví na aktivitě dětí a jejich spolupráci s učiteli a rodiči... Umožňuje dětem získat dovednosti a znalosti v environmentální oblasti, které aplikují nejen ve škole.
NTC learning	Ve třídě Soviček uplatňujeme prvky unikátní vzdělávací metody NTC learning v každodenních činnostech dětí. NTC Learning je unikátní systém učení dětského mozku za pomoci cvičení, které mají vědecký základ v průkaznosti zvýšení efektivity využívání mozkové kapacity v dětském věku.
Učíme se venku	Kontakt s přírodou zlepšuje pozornost i soustředění, proto činnosti velmi často přesouváme ven.
Jazykové chvíle	V průběhu celého roku dbáme na správný vývoj řeči u dětí a podněcujeme je aktivitami na rozvoj slovní zásoby. U Soviček pak i rozvoj způsobu vedení rozhovoru, schopnosti popisovat, vyprávět. V oblasti logopedické prevence velmi často zařazujeme hry na rozcvičení mluvidel, dechová cvičení, cvičení zrakové i sluchové paměti a pozornosti a cvičení fonemického sluchu.
Jóga pro děti	Jóga dává dětem nejen větší pružnost, pohyblivost, pevné svaly, lepší držení těla, ale zlepšuje také koordinaci a smysl

	pro rovnováhu. Rozvíjí tvořivost, představivost, soustředění a pomáhá lepšímu sebepoznání dítěte. Jógové polohy vycházejí z přirozených pohybů nejrůznějších zvířat z přírody, které děti dokážou s nadšením napodobovat.
Terénní pozorování a pokusy	Časté procházky po okolí, do lesů či blízkých měst (Ústí nad Labem, Děčín).
Chovatelské a pěstivelské činnosti	V MŠ je vybudován ZOO koutek s gekončíkem nočním, želvou zelenavou a dalšími drobnými zvířaty, o které se děti mohou starat. Na zahrádce děti pěstují hrášek a bylinky ve vyvýšených záhoncích, pečují také o pokojové květiny v budově MŠ.
Smyslové hry	Nejlépe se dětem rozvíjí mozek poznáváním všemi smysly. Děti mají ve školce volně k dispozici různé materiály a pomůcky.
Skupinová práce Kooperativní učení	V rámci center i Ekoškoly se děti učí spolupracovat a domluvit se ve skupině, rozdělit si role, práci a zodpovědnost...
Prožitkové učení, situační učení a učení hrou	Způsob učení, ve kterém se děti předškolního věku učí spontánně samy – hrou, prožitkem a zkušeností. Učitel je průvodcem a připravuje dětem situace a nepřímo řízené činnosti v centrech aktivit.
Projektové učení	Do školních roků zařazujeme projektové dny i celoroční projekty.
Komunitní kruh	Děti se pravidelně každý den setkávají v komunitním kruhu, kde vedou rozhovory, hrají společné hry, zpívají, popisují a ukazují ostatním svá díla (stavby, obrázky), předávají si zkušenosti a diskutují nad tématy...
Tematicky zaměřené exkurze, besedy, výlety, výstavy	Snažíme se o to, aby byla výchova a vzdělávání dětí co nejvíce propojena s reálným světem a každodenním životem.
Pohyb venku	Reakci na signály, pohybové schopnosti, prostorovou orientaci aj. si děti osvojují nejen v centru pohyb a při cvičení jógy, ale především venku. Na průlezkách, kolech, odrážedlech, při bobování atp. Snažíme se o přirozenou podporu pohybu venku, kde dětem přibližujeme klasické venkovní a míčové hry (panák, skákání přes gumu, vybíjená, fotbal) a kde spolu hrajeme nejrůznější pohybové námětové hry („Na schovávanou“, „Na rybičky“, „Na Jelena...“)
Digitalizace vzdělávání	K dispozici máme interaktivní tabuli, kterou využíváme při centrech aktivit, k poslechu hudby, při cvičení a relaxaci, k sledování dokumentárních a vzdělávacích i pohybových pořadů pro děti. Děti se učí programovat s včelkou Bee-bot. K samostatnému vyhledávání informací v knihách mají k dispozici Albi tužku. V mateřské škole máme také široké portfolio vzdělávacích her pro práci s i-padem.
Ozdravný pobyt	Pořádáme tematicky zaměřené pětidenní výjezdy na ozdravné pobyty v přírodě.
Pozitivní systematické hodnocení	Děti se učí hodnotit svou práci a díky tomu si samy uvědomují, co už umí, co je potřeba potrénovat. Významně se podílí na tvorbě svého portfolia.

Za plnění pedagogického záměru školy odpovídají všichni pedagogičtí pracovníci.

TAJUPLNÝ PODZIM S LESOŇEM

První období s názvem „Tajuplný podzim s Lesoňem“ propojuje 3 integrované bloky příběhem o skřítkovi Lesoňovi. Lesoň je maličký, ale velmi odvážný ochránce všeho živého i neživého. Všeho, co žije nebo se vyskytuje v lese. Chrání vzácné rostliny, sází stromky, učí zajíce kličkovat, aby je hajný netrefil, vlky výt, sovy hůkat, hříby růst, medvědy včelařit... Prostě všechny všechno, co je potřeba. Obvykle z lesa nos moc nevystrukuje, ale protože už vyrostl, splnila mu maminka Lesní Húkalka jedno velké přání: chodit si hrát do školky s dětmi. Není to však úplně obyčejný kluk, má totiž jednu zvláštní kouzelnou schopnost. Umí se proměnit v jakoukoliv věc. A tak nikdo neví, jak vypadá. A jestli náhodou neposlouchá nebo „nečučí“ na zbloudilé děti, když dělají něco, co se nesmí. Jen, co zjistí, že se nemusí lidských dětí bát, vychovává k lásce k přírodě a je naším lesním průvodcem v objevování poznaného i nepoznaného. V listopadu se pak společně s dětmi postará díky krásným pohádkám o to, aby před tuhou zimou usnul téměř celý les. S koncem podzimu a s prvními mrazíky se i on vrací do svého království a ulehá ke spánku.

I. INTEGROVANÝ BLOK - ZÁŘÍ ŠKOLKA

Děti se po nástupu do školky seznamují s novým prostředím a s kamarády. Využíváme především seznamovací a námětové hry. Společně tvoříme třídní pravidla chování ve vztahu k druhému. Věnujeme se také poznávání sebe sama a vedeme děti k uvědomění si vlastní identity či k získání sebevědomí a sebedůvěry prostřednictvím různých interaktivních her. Děti vypráví o své rodině a o svém domově. Prozkoumáme prostory nejen mateřské, ale také základní školy, kde pozdravíme kamarády v 1. třídě nebo paní kuchařky v kuchyni. Děti se seznámí s názvy a symboly center aktivit a postupně si zvykají na běžný režim dne v mateřské škole.

V rámci environmentální výchovy se děti seznamují s prostředím mateřské školy. Objevují, co se změnilo, hodnotí, jak se jim prostředí školky líbí, učí se základy třídění odpadu. Především se pak učí vzniku odpadu předcházet, zkoumají jak je možné s odpadem dále pracovat, využívají ho např. při tvůrčích činnostech. V prostorách školy pátrají po tom, jaké odpady se zde třídí, kde jsou umístěné koše či kontejnery a kde máme v obci sběrný dvůr.

Náměty k obsahu:

- Školka
- Kamarádi
- Já, jaký jsem
- Moje rodina, kde bydlím
- Třídíme odpad

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zachovávat správné držení těla	postavit se zpřímá a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly, běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, hody, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh)

		a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky	pečovat o osobní hygienu, samostatně zvládat pravidelné běžné denní úkony (např. používat toaletní papír a splachovací zařízení, mýt si a utírat ruce, umět použít kapesník	jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji a materiály	tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím	konstruktivní a grafické činnosti

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči	- spontánně vyprávět zážitky ze sledování filmových pohádek - vyslovovat všechny hlásky správně a mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu	společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si	zaregistrovat změny ve svém okolí (všimnout si a rozpoznat, co se změnilo např. ve třídě, na kamarádovi, na obrázku), rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus	smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	soustředěně poslouchat pohádku, dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost	- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.) - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	spontánně vyprávět zážitky ze svého okolí, využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí, rozvíjet a obohacovat hru podle své fantazie	hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky a umět je použít	činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle	- rozpoznat geometrické tvary – čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník - rozumět a používat pojmy malý -	- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy

potřeby je prakticky využívat	velký, větší - menší, nejmenší - největší, dlouhý - krátký, vysoký - nízký, stejný	a jejich symbolikou (základní geometrické tvary) a jejich smysluplné praktické aplikaci - činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů
řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“	slovně, výtvarně, technicky vyjádřit svoje jednoduché „nápady“, experimentovat, některé problémy řešit cestou pokus - omyl - samostatně se rozhodnout v některých činnostech	řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory	přijímat pobyt v MŠ jako běžnou součást života (vědět, že rodiče chodí do zaměstnání, dítě do MŠ)	hry na téma rodiny, přátelství apod.
ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování	reagovat přiměřeně dané situaci (odmítat agresi, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit)	cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení	- odložit splnění svých přání na pozdější dobu - odhadnout na co stačí, uvědomovat si, co neumí a co se chce naučit (vyhledávat příležitosti, umět požádat o pomoc)	příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněná a zdůvodněná povinnosti	přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci	činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebeovládání
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	uvědomovat si, že fungování skupiny je postaveno na pravidlech soužití, podílet se na nich a respektovat je	- tvorba třídních pravidel - dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	- navazovat kontakty s dospělým (např. s novým učitelem) - spolupracovat s dospělým	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství	aktivně komunikovat s druhými dětmi bez vážnějších problémů (povídat, vyprávět, poslouchat, naslouchat druhému)	- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému - aktivity podporující sblížení dětí
uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je	obhajovat svoje potřeby, svůj postoj či přání, přijímat také názor druhého, dohodnout se na	kooperativní činnost ve dvojicích, ve skupinách

	kompromisním řešením	
chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)	projevovat bezpečný odstup vůči cizím osobám	hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi	umět ve styku s dětmi i s dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se, vyslechnout sdělení, střídat se v komunikaci	běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vtažů a chování
utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat	dodržovat společně dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití v MŠ a na veřejnosti	spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat	orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin a umět jim přizpůsobit své chování	hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky	pozorně poslouchat a se zájmem sledovat uměleckou produkci (např. literární, filmovou, dramatickou, hudební, výtvarnou); říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo	aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí	orientovat se ve školním prostředí, vyznat se v blízkém okolí (vědět, co se v blízkosti mateřské školy nachází, např. obchody, zastávka, hřiště, škola, pošta, policie, lékař, knihovna, hasiči, sportoviště)	přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
všímat si změn a dění v nejbližším okolí	zajímat se, co se v okolí děje, všimnout si dění změn ve svém okolí (např. v přírodě), proměny komentovat	přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)

mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí	uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí	smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	znát, co je škodlivé a nebezpečné (různé nástrahy a rizika ve spojení s přírodou) i neovlivnitelné, co může ohrožovat zdravé životní prostředí	- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, objekty, požár), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím - cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat (POŽÁRNÍ POPLACH)

II. INTEGROVANÝ BLOK - ŘÍJEN

LES

Jednou z nejdůležitějších činností v říjnu jsou procházky a průzkumné výpravy do okolních lesů, kde mohou děti pozorovat změny v podzimní přírodě, poznávat stromy, jejich listy a plody, sbírat přírodniny a vyrábět z nich různá díla. K podzimu patří také oblíbené „období bláta“. Ve školce probíhá výstava podzimní úrody – lesní i té ze zahrádky. Díky tomu se děti učí rozlišovat ovoce, zeleninu i lesní plody. Uvědomují si důležitost tohoto období pro přírodu a pro lesní zvířata, o kterých zjistí mnoho zajímavého. Povídáme si o správném a bezpečném chování v lese. Děti pozorují shlukování ptáků a seznamují se s druhy, které se v našem okolí vyskytují. Na školní zahradě pečeme brambory v ohništi, pečou se jablečné štrůdly, na loukách děti pouští draky...

V rámci environmentální výchovy si připomeneme význam lesa jako zásobárny vody. Učíme se správnému hospodaření s vodou v každodenním životě. Přiblížíme dětem skutečnost, že zajištění potřebných vlastností pitné vody znamená mnoho starostí a lidské práce.

Náměty k obsahu:

- Lesní a volně žijící zvířata
- Stromy, listy a plody
- Broučci
- Voda pro život
- Ptáci

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém	vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu, otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, hody, lezení), nelokomoční

prostředí	orientace, zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení	pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti, míčové hry apod.)
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku	upřednostňovat užívání pravé či levé ruky při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje	manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem, činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky	samostatně se oblékat, svlékat	jednoduché pracovní sebeobslužné činnosti v oblasti oblékání
mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy	znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích zdravé výživy)	- příležitosti a činnosti směřující k vytváření zdravých životních návyků

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	- znát většinu slov a výrazů běžně používaných v prostředí dítěte (např. rozumět většině pojmenování, které se týkají dítěti známých předmětů, popř. znát i některé, které se týkají vzdálenějšího světa)	samostatný slovní projev na určité téma
naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit	zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky a reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu	přednes, recitace, dramatizace, zpěv

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (nového, změněného, chybějícího)	rozlišit hmatem vlastnosti předmětů (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál	smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	experimentovat s materiály, barvami (např. vytvořit koláž, smíchat barvy, zapouštět barvy do klovatiny	- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci	poznat některé hudební znaky	- prohlížení a „čtení“ knížek - grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
chápat elementární časové pojmy,	rozlišovat roční období i jejich	činnosti zasvěcující dítě do

částečně se orientovat v čase	typické znaky (jaro, léto, podzim, zima, rok)	časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit	chápat jednoduché souvislosti, nacházet znaky společné a rozdílné, porovnat dle společných či rozdílných znaků (např. vybrat všechny předměty vyrobené ze dřeva), zobecňovat, vybrat ovoce, zeleninu, řešit jednoduché labyrinty, rébusy a hádanky	konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušeností k učení	- projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při nedorozumění, zkoušet experimentovat - nechat se získat pro záměrné učení	- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	samostatně splnit jednoduchý úkol, poradit si v běžné a opakující se situaci, cítit ze své samostatnosti uspokojení (být na ni hrdý)	činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)	odhadnout, na co stačí, uvědomovat si, co mu nejde, co je pro ně obtížné	- spontánní hra - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
ve známých a opakujících se situacích, kterým rozumí, se snažit ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování	reagovat přiměřeně dané situaci (odmítat agresí, přijímat vzor společenského chování, umět se podřídit)	cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování	přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit	činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	respektovat dospělého, komunikovat s ním vhodným způsobem	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
spolupracovat s ostatními	chápat a respektovat názory jiného	- kooperativní činnost ve dvojicích

	dítěte, domlouvat se, vyjednávat	ve skupinách - společenské hry, společenské aktivity nejrůznějšího zaměření
respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.	všímat si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se o hračky, pomůcky, pamlsky, počkat, vystřídat se)	hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)	zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, hračkami, s knížkami, věcmi denní potřeby	spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik	zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými prostředky (např. kresbou, malbou, prostorovým vytvářením s využitím různých materiálů)	tvůrčí výtvarné činnosti podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu
vnímat umělecké a kulturní podněty, hodnotit svoje zážitky	pozorně poslouchat a sledovat se zájmem uměleckou produkci (např. literární, filmovou, výtvarnou, dramatickou, hudební)	receptivní, slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi	mít poznatky z nejrůznějších oblastí života a poznání v rozsahu podle toho, s čím se v praxi setkává, co kolem sebe vidí, co prožívá (např. poznatky o přírodě živé i neživé, o přírodních jevech a dějích, o lidech a jejich životě, o kultuře či technice)	přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
pomáhat pečovat o okolní životní prostředí	všímat si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.	- ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

III. INTEGROVANÝ BLOK - LISTOPAD

POHÁDKY

Pohádkový listopad bude plný příběhů a kouzelných bytostí. Děti myslí stále ještě na lesní a volně žijící zvířátka, kterým celý měsíc budou hrát, číst, zpívat i vyprávět pohádky před zimním spánkem. Povídáme si o oblíbených knihách a o tom, jak s knížkami zacházet nebo jaké druhy knížek existují. Zkoušíme číst obrázkové příběhy. Zkoušíme mnoho výtvarných technik. Během tradičního „Uspávání broučků“ se děti rozloučí nejen s broučky a zvířátky v lese, ale také se skřítkem Lesoněm.

V rámci environmentální výchovy děti s rodiči začínají sušit a sbírat staré pečivo pro p. myslivce, který tuto dobrotu vozí v zimě ke krmelci. Myslí také na stromy a povídáme si o tom, jak člověk může šetřit papírem, k čemu je sběr papíru a co to znamená recyklace.

Náměty k obsahu:

- Moje oblíbená pohádka
- Knížka
- Pohádkové bytosti a kouzla

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu	přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů	- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony	samostatně jíst, používat příbor	jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami	- pracovat se stavebnicemi, skládkami (stavět z kostek, navlékat korálky, skládat mozaiky, zavázat kličku) - zvládat výtvarné činnosti, provádět jednoduché úkony s výtvarnými pomůckami (např. Tužkou, pastelem, štětcem, nůžkami) a materiály (např. papírem – překládání, textilem, modelovací hmotou)	manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
domluvit se slovy i gesty,	mít přiměřenou bohatou slovní	- společné diskuse, rozhovory,

improvizovat	zásobu, dokázat osvojená slova aktivně uplatnit v řeči, používat větší množství slovních obrátů, správně určovat a pojmenovávat věci a jevy ve svém okolí	individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) - vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co shlédlo
rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci	napodobit některá písmena, číslice	- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen - prohlížení a „čtení“ knížek
projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon	prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela)	- prohlížení a "čtení" knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si	rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat chybějící části v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto)	- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.) - hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné...)
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiály, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy, zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů aj.)	- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - hry nejrozumnějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase	rozlišovat vzájemnou polohu dvou objektů	hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru a rovině
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	orientovat se v číselné řadě 1 – 10, vyjmenovat ji, porovnat, že 5 je více než 4, chápat číslo jako počet prvků	- činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
projevovat zájem o knížky	projevovat zájem o poznávání písmen a číslic, znát některé dětské knihy a vyprávět o nich	činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazných znakových systémů (písmena, číslice, ...)

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyvinout volní úsilí, soustředit se	udržet pozornost i při méně	příležitosti a hry pro rozvoj vůle,

na činnost a její dokončení	atraktivních činnostech	vytrvalosti a sebeovládání
zorganizovat hru	přijmout roli ve hře (např. jako organizátor, jako pozorovatel, jako spoluhráč)	- cvičení organizačních dovedností - hry na téma rodiny, přátelství apod. - spontánní hra
uvědomovat si své možnosti i limity	plánovat přiměřeně věku (ví, čeho chce dosáhnout a proč)	- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení - spontánní hra
prožívat a dětským způsobem projevoval, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování	- přiměřeně reagovat ve známých situacích, umět se zklidnit, ovládnout, se, potlačit projev agrese - přirozeně a v míře dané osobnostními předpoklady projevoval pozitivní i negativní emoce (soucit, radost, náklonnost, spokojenost, ale také strach, smutek)	- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zlobu, údiv, vážnost apod.)

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
chápat, že všichni lidé mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené	chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené	činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	obracet se na dospělého o pomoc, radu atd.	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.	bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu)	- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi	chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - různorodé společné hry a skupinové aktivity umožňující spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
začlenit se do třídy a zařadit se	reagovat na sociálních kontakty	přípravy a realizace společných

mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti	druhých dětí otevřeně a zařazovat se mezi ně pomocí sociálně úspěšných strategií (vlídné přijetí, humor, projevení zájmu, akceptování či podání návrhů, nabídnutí spolupráce, pomoci, fair play)	zábav a slavností (konkrétně Uspávání broučků)
zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných činností, dovedností a technik	zobrazovat objekty reálné i fantazijní různými výtvarnými výrazovými prostředky (např. kresbou, malbou, plošným a prostorovým vytvářením s využíváním různých materiálů - viz výše)	tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování, chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům	rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy	aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)	zvládat běžné činnosti, požadavky i jednoduché praktické situace, které se v mateřské škole opakují	praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
všímat si změn a dění v nejbližším okolí	zajímat se o proměny ve svém okolí, komentovat je, přizpůsobit oblečení – rozlišení pocitu chladu a tepla	přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)

RAMPUŠÁKOVA ZIMNÍ KOUZLA

Začátkem zimy se děti setkají s Rampušákem. Rampušák je bytost z vesmíru, která se vždycky toužila podívat na planetu Zemi. Zejména pak na to, co to jsou vlastně Vánoce a proč se slaví. Tento modrý mužíček létá po celém vesmíru a objevuje různé zajímavosti na ostatních planetách. Je to tvor velmi hodný a nemá rád, když se na planetě děje něco špatného. Například, když je ubližováno zvířatům nebo rostlinkám. On sám pochází z planety, která je pokryta ledem, a na které vůbec nic neroste, proto nás může navštívit jen v zimě. I přesto, že je na mrazíky zvyklý, nakazí se ve školce bacilem nazývaným „Moribundus“. Společně s dětmi objevuje způsoby, jak chránit své zdraví a své tělíčko. Setkává se s různými nástrahami běžného života a učí se je řešit. Když se uzdraví, na oplátku vypráví dětem o vesmíru a o svých cestách. Zná všechny planety a umí pojmenovat i jiná vesmírná tělesa. Na jeho planetě žijí Rampušáci mnohem déle než lidé. Jeho dědeček zažil vznik naší planety Země. Viděl, jak vznikaly hory, moře, jak vypadali dinosauři nebo pralidi. A o to vše se s námi Rampušák podělí. S blížícím se jarem pak odlétá zpět, aby neroztál.

IV. INTEGROVANÝ BLOK - PROSINEC VÁNOCE A ADVENT

V prosinci se děti seznamují s tradicí vánočních svátků, se zvyky a obyčejí (advent, mikulášská nadílka, strojení stromečku, pouštění lodiček, rozkrojení jablíček...). Tvoříme dárečky, vánoční ozdoby a dekorace. Při poslechu koled pečeme cukroví a perníčky. Rozvíjíme u dětí kulturní a estetické dovednosti, prohlubujeme jejich kladný vztah k rodině a utváření společenské pohody při prožívání svátků. Děti si připomínají pravidla slušného chování. Užívají si zimní radovánky.

V rámci environmentální výchovy děti myslí na ptáčky a chodí sypat zrníčka do krmítek. Vyrábíme různé ozdoby na vánoční stromeček z přírodního či odpadového materiálu.

Náměty k obsahu:

- Čert a Mikuláš
- Ježíšek a vánoční přání
- Vánoce u nás doma – zvyky a tradice

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
koordinovat lokomoci a další pohyby a polohy těla, sladit pohyb s rytmem a s hudbou	pohybovat se koordinovaně a jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. v lese, na sněhu, v písku)	- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládnout jemnou motoriku	- tužku držet správně, tj. dvěma prsty, třetí podložený, s uvolněným zápěstím - vést stopu tužky při kresbě apod.	grafické činnosti
zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky	samostatně se oblékat, svlékat, obouvat, zapnout knoflíky, zipy, zavázat tkaničky	jednoduché sebeobslužné činnosti v oblasti oblékání

mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc	znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci)	příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při dopravních situacích)
--	--	---

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity ve vhodně zformulovaných větách	používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky	- společně diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) - komentování zážitků a aktivit

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si	sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech	smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
naučit se nazpaměť krátké texty, záměrně si zapamatovat a vybavit	zapamatovat si krátké říkanky, rozpočítadla, jednoduché básničky, písničky, reprodukovat je, přijmout jednoduchou dramatickou úlohu	hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou, vymýšlet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost	- námětové hry a činnosti - dramatické aktivity podporující tvořivost, představivost a fantazii
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	pochopit význam piktogramu (např. pravidla chování ve skupině)	činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů
orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase	- orientovat se v řadě (např. první, poslední, uprostřed) - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)	- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině - činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček)	činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství) a jejich smysluplné praktické aplikaci
nalézat nová řešení nebo	vymýšlet nová řešení nebo	řešení myšlenkových i praktických

alternativní k běžným	alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je	problémů, hledání různých možností a variant
-----------------------	--	--

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují, odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.	umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout)	činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů a sebehodnocení
přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním	přijímat drobný neúspěch (vnímat ho jako přirozenou skutečnost, že se mu někdy něco nedaří), umět přijmout sdělení o případných dílčích nedostacích, být schopné se z něho poučit	cvičení v projevování citů (zvláště kladných, v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním	přirozeně projevovat radost z poznaného a zvládnutého (radovat se, že umí píseň, básničku, ukazuje obrázek, předvádí taneček, výrobek)	- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné - činnosti vedoucí k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	rozlišovat vhodnost oslovování, tykání a vykání	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity s dospělým - společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
spolupracovat s ostatními	spolupracovat při hrách a aktivitách nejrůznějšího zaměření, být ostatním partnerem	- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupině - aktivity podporující sblížení dětí
respektovat potřeby jiného dítěte	všímat si, co si druhý přeje či potřebuje (např. dělit se s druhým dítětem o hračky, pomůcky, pamlsky, podělit se s jiným dítětem o činnost, počkat, vystřídat se)	- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření - běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování, chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům	rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy	aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho	navazovat s dětmi vztahy, mít ve skupině své kamarády, udržovat a rozvíjet s nimi přátelství	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - aktivity vhodné pro přirozenou

běžných proměn a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody		adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální a instrumentální	vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	- přípravy a realizace společných zábav a slavností (propojení s vánočními akcemi) - tvůrčí činnosti hudební, hudebně pohybové podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
všímat si změn a dění v nejbližším okolí	ctít oslavy narozenin, svátků a slavností	sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí	být citlivý k přírodě	- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, vycházky do přírody - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí

V. INTEGROVANÝ BLOK - LEDEN

LIDSKÉ TĚLO

Děti poznávají části lidského těla, rozdíly mezi oběma pohlavími či funkce některých orgánů. Seznamují se s důležitostí chránit si své zdraví a učí se o sebe pečovat. Zjišťujeme, co to znamená „zdravý životní styl“ a také se seznamujeme se základy první pomoci. Vedle toho, že děti poznají, co jejich zdraví prospívá, si budeme povídat také o tom, co jejich zdraví škodí. Prostřednictvím interaktivních či dramatických her budeme hledat řešení, jak se chovat v krizových situacích, a kde v případě potřeby hledat pomoc.

V rámci environmentální výchovy se děti seznamují s tím, co vše je zodpovědná spotřeba jídla, do které patří i zásady zdravé výživy. Učí se o vitamínech a důležitosti ovoce a zeleniny pro člověka.

Náměty k obsahu:

- Moje tělo a zdraví
- Už vím, co mi škodí a hrozí
- Vývoj člověka
- Koloběh života

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem	doprovázet pohyb zpěvem (např. při pohybových hrách, při chůzi, při rytmických činnostech)	hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
zvládnout základní pohybové	- pohybovat se koordinovaně a	lokomoční pohybové činnosti

dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	jistě, a to i v různém přírodním terénu (např. na sněhu)	(chůze, běh, skoky a poskoky, hody, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (turistika, sezónní činnosti)
pojmenovat části těla a některé orgány, znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, pohybem a sportem	- pojmenovat viditelné části těla včetně některých dílcích částí (např. rameno, koleno, loket, zápěstí) a některé vnitřní orgány (např. srdce, plíce, mozek, žaludek) - mít poznatky o narození, růstu těla a jeho základních proměnách	činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
rozlišovat, co zdraví prospívá a co mu škodí	znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích pohybu a sportu, hygieny, zdravé výživy, činnosti a odpočinku, pobytu v přírodě, otužování) a o faktorech poškozujících zdraví včetně návykových látek	- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků - příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozící při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí
mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí	- uvědomovat si, co je nebezpečné - projevat bezpečný odstup vůči cizím osobám - vědět, jak se vyhnout nebezpečí (být opatrné, obezřetné, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc, koho přivolat) . bránit se projevům násilí	příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví a osobního bezpečí

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vést rozhovor	održovat pravidla konverzace a společenského kontaktu – řečovou kázeň (např. dokázat naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, dokázat zformulovat otázku, samostatně a smysluplně odpovědět na otázku, umět komentovat zážitky a aktivity, posuzovat slyšené)	- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.) - komentování zážitků a aktivit

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)	rozlišit tvary předmětů, základní geometrické tvary, základní barvy (červená, modrá, žlutá), barvy složené (oranžová, zelená, fialová), další barevné kvality (odstíny aj.) a vlastnosti objektů např. lesk, hladkost a jiné specifické znaky	záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	pamatovat si postup řešení (např. postup jednoduché stavby, postup	hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti

	řešení labyrintu, určitý algoritmus, zapamatovat si umístění obrázku na konkrétním místě - Pexeso)	(mechanické a logické, obrazné a pojmové)
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	- vyjadřovat fantazijní představy - vyjádřit vlastní jednoduché pohybové představy, rytmický doprovod nebo melodii (např. vymýšlet krátké dramatické scénky, naznačit, vyjádřit pomocí pantomimy konkrétní činnost, pohybem ztvárnit slyšenou melodii) - experimentovat s výtvarně netradičními materiály	- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit	-řešit labyrinty (sledovat cestu) - rozpoznat geometrické tvary - čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník	- hry a činnosti zaměřené ke cvičení logické paměti - hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru a rovině
postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí	verbalizovat myšlenkové pochody, přemýšlet nahlas, popsat jak problém či situaci řešit (např. jak staví stavbu, skládá puzzle)	- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.) - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	zapojovat se do činností, komunikovat a kooperovat s dětmi i se známými dospělými, odmítnout neznámé dospělé	- spontánní hra - činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních
přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky	- přizpůsobit se společenství, projevovat zájem o spolupráci - hodnotit druhé, sebe hodnotit vzhledem k aktuální situaci a možnostem	- spontánní hra - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
zachytit a vyjádřit své prožitky	umět to, co prožívá, vyjádřit slovně, výtvarně, pohybově, mimikou (zážitky jednotlivé či v časové posloupnosti jako výtvarné vyprávění, komentovat obrázky apod.)	estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, hudební, pohybové a další)

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství	vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat	- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod. - společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý	chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco	- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání

jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené	jiného umí či neumí a že je to přirozené	druhému - hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
odmítnout komunikaci, která je dítěti nepřijemná	bránit se projevům násilí jiného dítěte (nenechat si ubližovat, nenechat se šidit, bránit se posmívání, ohradit se proti tomu)	- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých - četby, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody	- cítit se plnohodnotným členem skupiny - být schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - různorodé společenské hry a skupinové aktivity (námetové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné činnosti apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí	projevovat ohleduplnost a zdvořilost ke svým kamarádům i dospělým, vážit si jejich práce i úsilí	aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých	pojmenovat povahové vlastnosti	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte	rozumět běžným okolnostem a dějům, jevům a situacím, s nimiž se běžně setkává (rozumět tomu, co se ve známém prostředí děje), mít poznatky o koloběhu vody	- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety - ekologicky motivované hravé aktivity (ekohry)

VI. INTEGROVANÝ BLOK - ÚNOR

PLANETA ZEMĚ

V únoru děti budou poznávat naši planetu. Nejprve vyletíme do vesmíru a pomocí praktických her a činností tříbíme poznatky o zeměkouli, Slunci, Měsíci a sluneční soustavě. Vytváříme u dětí povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, živou a neživou přírodou. Tvoříme z mnoha materiálů, které se učíme rozlišovat např. hmatem. Věnujeme se výtvarným technikám. Seznamujeme se s vlastnostmi písku, kamene, půdy, vody, ledu. Do února jsme zařadili i jedno z nejoblíbenějších dětských témat – Dinosauři. Děti díky tomu vnímají, jak může být svět rozmanitý, pozoruhodný, pestrý a různorodý. Prohlížíme si mnoho encyklopedií, zařazujeme dětské dokumenty, učíme se vyhledávat informace...

V rámci environmentální výchovy s dětmi objevujeme, co vše člověk potřebuje k životu a jak to na naší planetě vypadá a jestli se k ní chováme dobře. Dostaneme se do míst daleko na severu, kde zemi pokrývá led. Podíváme se pod hladinu moří nebo do deštných pralesů.

Náměty k obsahu:

- Vesmír
- Dinosauři
- Zázračná planeta

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	pohybovat se bezpečně ve skupině dětí	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky, poskoky, hody, lezení) a jiné činnosti (např. míčové hry)
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku	napodobit základní geometrické obrazce, různé tvary, popř. písmena	konstruktivní a grafické činnosti
zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony	- postarat se o své osobní věci, o hračky a pomůcky - udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce	jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
domluvit se slovy i gesty, improvizovat	dorozumět se verbálně i nonverbálně (např. používat gesta, udržet oční kontakt, reagovat správně na neverbální podněty)	hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
porozumět slyšenému	předat vzkaz	- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (sdělování slyšeného druhým apod.) - vyřizování vzkazů a zpráv
sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech	- rozkládat slova na slabiky	artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky
rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci	- rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena)	činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, obrazce aj.)

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všítat si (nového, změněného, chybějícího)	- rozlišit hmatem vlastnosti předmětů (např. strukturu povrchu), určit tvar, materiál, počet, velikost	- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat	záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností

		(velikost, barva, tvar, materiál) jejich charakteristických znaků a funkcí
poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno	zapamatovat si různé zvuky událostí – kroky, dveře, tekoucí voda, vítr, déšť, bouřka apod., melodii (zvuky hudebních nástrojů)	- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj vnímání a koncentrace pozornosti - spontánní hra, volné hry a experimenty s materiály a předměty
přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit	- navrhnout další varianty řešení (co by se stalo, kdyby...) - porovnat a uspořádat předměty dle stanoveného pravidla (např. od nejmenšího k největšímu, poznat co do skupiny nepatří), třídít předměty minimálně dle jednoho kritéria (např. roztřídit knoflíky na hromádky dle barvy, tvaru, velikosti)	- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant - konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
chápat elementární časové pojmy, částečně se orientovat v čase	- orientovat se v časových údajích v rámci dne (např. dopoledne, poledne, odpoledne) - rozlišovat základní časové údaje, uvědomit si plynutí v čase (např. noc, den, ráno, večer, dnes, zítra, včera, dny v týdnu)	činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký – těžký, lehčí – těžší, nejlehčí – nejtěžší, stejně těžký)	- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností - činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními matematickými pojmy
řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“	jednoduchý problém vyřešit samostatně i ve spolupráci s kamarády, při složitějších se poradit, postupovat podle pokynů a instrukcí	- námětové hry a činnosti - řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
projevovat zájem o knížky	prohlížet si knihy (atlasy, encyklopedie, obrázkové knihy, leporela), vyhledat informace v encyklopediích	- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zorganizovat hru	- umět kooperovat, dohodnout se s ostatními - snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor	- spontánní hra - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů - cvičení organizačních dovedností

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
odmítnout komunikaci, která je mu nepřijemná	nepříjemný kontakt a komunikaci dokázat odmítnout	- hry a modelové situace, ve kterých se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.	- k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat citlivě a ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho) - spoluvytvářet prostředí pohody	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým - hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
--	--	--

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé	vnímat odlišnosti mezi dětmi a podle toho přizpůsobovat i své přístupy	aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)	vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné apod.)	aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební, dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole	mít poznatky o planetě Zemi, vesmíru apod. (např. střídání denních i ročních období a jejich příčinách, některých planetách)	přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (přírodní děje a jevy, , živočichové, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
všímat si změn a dění v nejbližším okolí	zajímat se, co se v okolí děje, všímat si dění změn v okolí (např. v přírodě), proměny komentovat, přizpůsobit oblečení - rozlišení pocitu chladu a tepla, chování	přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí výlety
mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se lidé chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí	uvědomovat si, že člověk a příroda se navzájem ovlivňují, že každý může svým chováním působit na životní prostředí (podporovat či narušovat zdraví, přírodní prostředí i společenskou pohodu)	- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu - ekologicky motivované hrové aktivity - kognitivní činnosti

KVĚTOŇOVA ŽIVÁ PŘÍRODA

Květoň je mladším bratrem Lesoňe. Je to nadmíru veselý mužíček, který žije na kopcích a pastvinách. Pěstuje mateřídoušku, čtyřlístek a všelijaké léčivé zeliny a byliny, které jsou k užítku člověku i zvířátkům. Živí se pylem a rostlinnými šťávami. V mateřské školce se objeví na začátku jara s prvními jarními kytičkami. Pomůže dětem s úklidem zahrádky po zimě a společně pracují na zdravé zahrádce naší školky, kde sází sazeničky a po celé jaro se starají o záhonky. Květoň je velký kamarád se včelkami a čmeláčky, bez kterých by se příroda neobešla. Jejich květinový svět dětem přiblíží stejně tak jako život na farmě, na které se děje mnoho věcí, a na které žije mnoho zvířat, ze kterých má člověk velký užitek.

VII. INTEGROVANÝ BLOK - BŘEZEN ZDRAVÁ ZAHRÁDKA

Na jaře budou činnosti směřovat k tomu, aby si děti na základě vlastního prožitku utvářely vztah k přírodě a k životnímu prostředí, rozvíjely smyslové vnímání, uvědomovaly si vhodné chování k přírodě. Řada činností bude přenesena ven – poslech zvuků v přírodě, objímání stromů, pozorování ptáků, hra na badatele a ochranáře, vnímání změn počasí, pozorování života v přírodě (u potoka, řeky, přehrady). Při sběru a poznávání květin a jejich léčivých účinků se dostaneme na školní zahradu, kde se děti promění v zahradníky a vyzkouší si činnosti spojené s pěstivostí. Ve společných debatách děti hodnotí vnější i vnitřní prostředí školy. Vymýšlí, co by se mohlo změnit, co by se jim líbilo, navrhuje úpravy prostředí, ve kterém se denně pohybují. Ve spolupráci s rodiči poté některé nápady realizujeme během akce „Zahradnický den“.

Náměty k obsahu:

- První jarní kytičky
- Naše zahrádka
- Léčivé rostlinky a bylinky

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami	kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů	manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují a jejich praktickým používáním
koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou	- být pohybově aktivní po delší dobu (10 minut a více) v řízené i spontánní aktivitě - pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus	- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení) - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	- zvládat nižší překážky, zvládat různé druhy lezení - běhat, skákat, udržovat rovnováhu na jedné noze	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky, poskoky, hody, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů)

	- otočit se čelem vzad bez ztráty rovnováhy a orientace	těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezónní činnosti apod.)
mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy	znát základní zásady zdravého životního stylu (např. o pozitivních účincích zdravé výživy, pobytu v přírodě)	příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat	sledovat a zachytit hlavní myšlenku příběhu, vyslechnutý příběh převyprávět samostatně, věcně správně, popř. dokázat odhadnout, jak by mohl příběh pokračovat	- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů - společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie...)
chápat slovní vtip a humor	chápat jednoduché hádanky a vtipy	artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky
poznat napsané své jméno	poznat napsané své jméno, podepsat se tiskacím písmem svým jménem, popř. graficky označit své výtvořky (např. použít nějaký symbol)	grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
sledovat očima zleva doprava	sledovat očima zleva doprava a dle potřeby i zprava doleva, případně v dalších směrech, jmenovat objekty zleva doprava, vyhledat první a poslední objekt ve skupině, vést čáru zleva doprava, shora dolů	- prohlížení a čtení knížek - činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy) - grafické činnosti

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit	- zapamatovat si děj, pohádku, příběh a převyprávět ho - uplatňovat postřeh a rychlost	smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	- rozvíjet a obohacovat hru podle své představivosti a fantazie - využívat tvůrčí a výtvarné techniky k výzdobě prostředí - improvizovat a hledat náhradní řešení - tvořivě využívat přírodní i ostatní materiály při pracovních a výtvarných činnostech, experimentovat s materiálem, poznávat a využívat výrazové možnosti (vytvářet různé plošné a prostorové útvary, mísit barvy,	- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity) - konkrétní operace s materiálem

	zkoumat odlišné účinky suchých a vlhkých podkladů)	
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	- objevovat význam ilustrací, soch, obrazů - napodobit základní geometrické znaky a tvary (čára svislá, čára vodorovná, křížek, vlnovka, kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.)	- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (zejména obrazné a pojmové) - činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systému a praktický nácvik během grafických činností
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	- chápat, že číslovka označuje počet (např. 5 je prstů na ruce, 5 je kuliček) - posoudit početnost dvou souborů a určit počet do 6 (např. o kolik je více a o kolik je méně, kde je stejně)	činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplné praktické aplikaci
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)	rozlišit známé chutě a vůně i zápachy (např. slané, sladké, kyselé, hořké, vůni koření, různých pochutin)	smyslové hry

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení	- dokončit hru (neodbíhat od ní) i rozdělanou činnost - přijmout povinnost, soustředit se na činnost a samostatně ji dokončit - přijímat pokyny - plnit činnosti podle instrukcí	příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
prožívat radost ze zvládnutého a poznání	- vymýšlet nová řešení nebo alternativní k běžným (např. jak by to šlo jinak, co by se stalo, kdyby) a verbalizovat je - přicházet s vlastními nápady	- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení - činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu - cvičení organizačních dovedností
být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem	projevovat se citlivě k živým bytostem, přírodě i věcem, pomáhat druhým (např. kamarádům, mladším, slabším aj.)	- spontánní hra - výlety do okolí

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
spolupracovat s ostatními	vyjednávat s dětmi i s dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení	společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc	- k mladšímu, slabšímu či postiženému dítěti se chovat ohleduplně (neposmívat se mu, pomáhat mu, chránit ho) - cítit sounáležitost s ostatními - nabídnout pomoc	- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
porozumět běžným projevům	vnímat, že je jiné dítě smutné,	běžné verbální i neverbální

vyjádření emocí a nálad	zklamané nebo naopak něčím nadšené, že má radost; porozumět těmto projevům	komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem
-------------------------	--	--

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení	být schopné přistoupit na jiný názor, porozumět potřebám druhých, přijmout společné návrhy, podřídit se rozhodnutí skupiny a přizpůsobit se společnému programu	- přípravy a realizace společných činností - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí (tématické hry seznamující dítě s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností spjatých s pěstováním a zahradničením) - tvůrčí činnosti podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair	chápat podstatu hry a její pravidla, dodržovat pravidla her a jiných činností, hrát spravedlivě, nepodvádět, umět i prohrávat	různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu a výsledcích
vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální	vyjadřovat se zpěvem, hrou na jednoduché rytmické či hudební nástroje, hudebně pohybovou činností	- tvůrčí činnosti hudební a hudebně pohybové - receptivní hudební činnosti (poslech skladeb a písní)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole	vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se s proměňuje; běžně proměnlivé okolnosti v mateřské škole vnímat jako samozřejmost a přirozeně se tomuto dění přizpůsobovat	- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá, neživá, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové) kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
pomáhat pečovat o okolní životní prostředí	- spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně) - všimnout si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, spolupodílet se na pěstování rostlin, zvládat drobné úklidové práce, nakládat vhodným způsobem s odpady, chápat význam třídění odpadu, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)	smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

VIII. INTEGROVANÝ BLOK - DUBEN

NA FARMĚ

V tomto měsíci děti rozlišují různá domácí zvířata a jejich mláďata. Objevujeme, jaký užitek tato zvířata člověku přinášejí. Děti se učí kladnému vztahu k nim. Dozví se, kde tato zvířata žijí, a kdo se o ně stará. Povídat si budeme také o sladkovodních živočiších, kteří žijí na farmě v rybnících. Posilujeme prosociální chování, respektujeme jeden druhého, učíme se jeden druhému pomáhat a uvědomujeme si potřebu spolupráce. Společně prožíváme velikonoční svátky se zvyky, které k nim patří. Barvíme velikonoční vajíčka a učíme se plést pomlázky. Na závěr měsíce připravíme čarodějnický rej.

Náměty k obsahu:

- Zvířata na farmě a jejich mláďata
- Užitek z domácích zvířat
- Co se pěstuje na farmě

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu	pohybovat se rytmicky, dodržet rytmus	hudební a hudebně pohybové činnosti
ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku	kreslit, malovat, modelovat, vytrhávat, stříhat, lepit, vytvářet objekty z přírodních i umělých materiálů	manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých	chovat se přiměřeně a bezpečně ve známém prostředí (např. ve školním prostředí, na hřišti, na veřejnosti, v přírodě)	příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	házet a chytat míč, užívat různé náčiní, náradí	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení) a jiné činnosti (základní gymnastika, míčové hry apod.)

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
porozumět slyšenému	- vyčlenit hlásku na počátku a na konci slova	artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)	projevovat zájem o nové věci, dotazovat se při nepochopení, zkoušet, experimentovat	- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace - poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	odhalit podstatné a nepodstatné znaky, charakteristické znaky předmětů, osob, zvířat	- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností, jejich charakteristických znaků a funkcí - činnosti zaměřené k vytváření (chápání) pojmů a k osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost	- záměrně si zapamatovat a vybavit si prožité příjemné i nepříjemné pocity (např. vyprávět zážitky z výletu, z akcí), viděné (např. vyjmenovat květiny viděné na procházce), slyšené (např. zapamatovat si rytmus, melodii) - zapamatovat si různé zvuky zvířat, běžně užívaných předmětů - sklo, papír, kov, dřevo)	- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování - smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	- dokreslit chybějící části na obrázku, sestavit části v celek, vytvořit jednoduchý model, stavbu, provést obměnu, tvořit dle vlastní představy - vyjadřovat fantazijní představy - dokončit příběh, pohádku (např. vymyslet konec, jinou variantu)	hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební či dramatické aktivity)
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	rozumět a používat základní pojmy označující hmotnost (lehký-těžký, lehčí-těžší, nejlehčí-nejtěžší, stejně těžký)	- konkrétní operace s materiálem (třídění, odhad, porovnávání apod.) - činnosti zaměřené k seznamování se s elementárními matematickými pojmy a jejich smysluplné aplikaci
postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí	zacházet s předměty digitální technologie, využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout, vypnout, práce s myší)	činnosti zaměřené k osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s počítačem či s interaktivní tabulí)

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují, odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.	- nebát se požádat o pomoc, radu - snažit se uplatnit své přání, obhájit svůj názor	- spontánní hra - činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů a rozhodování
uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)	umět se přizpůsobit změnám	- výlety do okolí (do přírody apod.) - spontánní hra - příležitosti a hry pro rozvoj vytrvalosti a sebeovládání
rozhodovat o svých činnostech	rozhodovat sám o sobě (o svém jednání)	- spontánní hra - cvičení organizačních dovedností

		- činnosti vyžadující samostatné vystupování
--	--	--

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla	chápat a respektovat názory jiného dítěte, domlouvat se, vyjednávat	společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství	- aktivně komunikovat (povídat, vyprávět, poslouchat, naslouchat druhému) - využít neverbální komunikaci (úsměv, gesta, řeč těla, apod.)	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity s druhým dítětem i s dospělým
uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého, přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou	- respektovat rozdílné schopnosti - důvěřovat vlastním schopnostem - uvědomit si vztahy mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří)	- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách - aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.	- zacházet šetrně s vlastními a cizími pomůckami, s věcmi denní potřeby, s knížkami	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory chování
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky	- v kulturních místech (např. divadle, galerii, muzeu) respektovat dohodnutá pravidla a nerušit ostatní při vnímání umění	- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
pomáhat pečovat o okolní životní prostředí	- všimnout si nepořádku a škod, dbát o pořádek a čistotu, starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, chránit přírodu v okolí a živé tvory - spoluvytvářet pohodu prostředí (cítil se spokojeně a bezpečně)	smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí
mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte	mít poznatky o zvycích a tradicích kraje, přijmout tradici oslav	sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé

VŠUDYBÝLEK NA CESTÁCH

V lese nad naší školou se nachází chaloupka a v ní žije podivný skřítek Všudybýlek. Je od narození příliš zvědavý a tak se rozhodne vydat do světa. Nejprve trajdá po obci Povrly a později se rozkutálí po celé České republice. Společně s dětmi objeví, jak vypadá naše vlajka, co je pro naši zemi typické, jak zní česká hymna a jaká chutná jídla tu umí každá dobrá hospodyňka uvařit. Ke svým cestám používá různé dopravní prostředky a učí se pravidla bezpečného cestování. Přespává v ulitě nebo v malém autíčku, se kterým později cestuje po celém světě. Navštíví mnoho zemí a pozná mnoho různých lidí a zvířat. Objevuje, že na různých místech světa lidé mluví různými jazyky, mají jiné tradice a svátky, jinak se oblékají a dokonce i jinak vypadají. Při svém vandrování zažije spoustu dobrodružství, ale také pár nepříjemných příhod. Poznává, že je pravda, když se říká, všude dobře, doma nejlépe.

IX. INTEGROVANÝ BLOK - KVĚTEN

DOPRAVA

Se Všudybýlkem děti začnou objevovat různé způsoby cestování. Poznají všelijaké druhy dopravních prostředků a základní pravidla bezpečnosti při cestování, ať již v autě, vlaku, autobuse, letadle nebo na kole. Pochopí základní pravidla bezpečného chování pro chodce při nácviu dopravních situací a seznámí se s významem základních dopravních značek, s významem semaforů a přechodů pro chodce. Děti se různorodými činnostmi seznamují s pravidly vedoucími k jejich bezpečnosti také při jízdě na kole nebo odrážedlech.

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami	zacházet správně s jednoduchými rytmickými a hudebními nástroji (např. trianglem, bubínkem, chřestidly)	hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí	užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, odrážedla, koloběžky, kola...)	lokomoční pohybové činnosti a jiné činnosti (sezónní sporty)
mít povědomí o některých způsobech ochrany zdraví a bezpečí	znát a dodržovat základní pravidla chování na chodníku a na ulici (dávat pozor při přecházení, rozumět světelné signalizaci)	příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)	používat jednoduchá souvětí, vyjádřit myšlenku, nápad, mínění, popsat situaci, událost, vyjádřit svoje pocity, prožitky	společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového

		materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým)
porozumět slyšenému	rozlišit krátké a dlouhé samohlásky	artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si	- rozlišit zvuky a známé melodie, rozlišit a napodobit rytmus - sluchem rozlišit slova, slabiky, počáteční slabiky a hlásky ve slovech	smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	vyprávět příběh s vizuální či akustickou oporou (podle obrázků, s dopomocí otázek atd.)	námětové hry a činnosti, dramatické aktivity
chápat prostorové pojmy, orientovat se v prostoru i v rovině	- rozlišovat a používat základní prostorové pojmy (např. dole, nahoře, uprostřed, před, za, pod, nad, uvnitř, vně, u, vedle, mezi, nízký, vysoko, na konci, na kraji, vpředu, vzadu, blízko, daleko, dopředu, dozadu, nahoru, dolů) - orientovat se v prostoru podle slovních pokynů	hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení	odlišit hru od systematické povinnosti	- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty - motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jejich významu a funkci	pochopit význam piktogramu (např. v hromadném dopravním prostředku, znát význam elementárních dopravních značek a označení nebezpečí - elektřina, zákaz rozdělávání ohně, koupání, skákání do vody atd.)	činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrázky)
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)	- správně reagovat na světelné a akustické signály	- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	respektovat a přijímat přirozenou autoritu dospělých	spontánní hra
zorganizovat hru	umět kooperovat, dohodnout se s ostatními	hry na téma rodiny, přátelství apod.

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
chápat, že všichni lidé mají stejnou	uvědomit si vztahy mezi lidmi	činnosti zaměřené na poznávání

hodnotu, přestože je každý jiný, že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené	(kamarádství, manželství, vztahy v rodině, mezi pohlavími, úcta ke stáří)	sociálního prostředí, v němž dítě žije
spolupracovat s ostatními	vyhledávat partnera pro hru, domlouvat se, rozdělovat a měnit herní role, hru rozvíjet a obohacovat	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat	- pojmenovat povahové vlastnosti - orientovat se v rolích a pravidlech různých společenských skupin a umět jim přizpůsobit své chování	- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí - hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
Pomáhat pečovat o okolní prostředí	- starat se o rostliny, zvládat drobné úklidové práce, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu - být citlivý k přírodě	pěstelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní zahradu
orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí	chápat základní pravidla chování pro chodce	aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic)

X. INTEGROVANÝ BLOK - ČERVEN

CESTA KOLEM SVĚTA

Na začátku měsíce oslavíme svátek dětí. Budeme upevňovat poznatky o České republice a o obci, ve které žijeme. Prostřednictvím map a globusu děti budou vyhledávat informace o existenci jiných zemí, národů a kultur prostřednictvím všemožných her. Budeme pracovat s obrázkovým materiálem i s materiálem k poslechu. Děti budou rozpoznávat vlajky a typické symboly. Děti pracují s různými druhy knih – obrázkové encyklopedie, mapy, Albi tužka, atd. Vedeme děti ke správnému zacházení a uvědomění si, co vše nám kniha nabízí. S blížícím se létem si s dětmi připomeneme i to, jak se chránit před úrazy. Na zahradce se před létem všichni rozloučíme, především pak s předškoláky, které pasujeme na žáky 1. třídy.

Náměty k obsahu:

- O České Republice
- Svět kolem nás

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
ovládat dechové svalstvo	pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)	lokomoční pohybové činnosti (běh) a turistika
zachovávat správné držení těla	- vyrovnávat svalové dysbalance v běžném pohybu - udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly	zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc	- uvědomovat si, co je nebezpečné - bránit se projevům násilí	příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrožících při hrách, dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi)

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma	poznat a vyhledat slova protikladného významu (antonyma), podobného významu (synonyma), stejně znějící slova různého významu (homonyma)	- hry se slovy, slovní hádanky - společné diskuze, rozhovory, individuální a skupinová konverzace
utvořit jednoduchý rým	poznat a najít k sobě slova, která se rýmují, doplnit chybějící slovo rýmu	- řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky
poznat některá písmena a číslice, popř. slova	- sledovat očima zleva doprava - rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. znát číslice, písmena, poznat napsané své jméno)	prohlížení a „čtení“ knížek
sledovat a vyprávět pohádku	sledovat a zachytit hlavní myšlenku pohádky, sledovanou pohádku převyprávět samostatně, věcně správně	- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek - samostatný slovní projev na určité téma - přednes, recitace, dramatizace, zpěv
připravovat se pro život v mnohojazyčné evropské společnosti	znát, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit - vnímat jednoduché písně, rýmy, popěvky v cizím jazyce	- společné diskuze, rozhovory - poslech cizojazyčných jednoduchých písniček

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech i ve slovních výpovědích k nim	experimentovat s výtvarně netradičními materiály	výtvarné hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii
záměrně se soustředit a udržet pozornost	uposlechnout pokynu dospělého a řídit se jím	spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)	rozpoznat odlišnosti v detailech (např. vyhledat a doplnit chybějící část v obrázku, jednotlivé části složit v celek, nalézt cestu v	řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant

	jednoduchém labyrintu, složit puzzle, hrát pexeso, domino, loto	
chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat	orientovat se v řadě (např. první, uprostřed, poslední)	činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
chápat prostorové pojmy, elementární časové pojmy	rozlišovat vpravo - vlevo na vlastním těle, v prostoru s oporou o nějaký předmět	hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	- umět se rozhodovat o svých činnostech (samostatně se rozhodovat, co udělat, jak se zachovat, i o tom, co neudělat, co odmítnout, čeho se neúčastnit)	spontánní hra

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství	aktivně komunikovat s druhými dětmi, vyprávět, povídat, poslouchat, naslouchat druhému	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí	rozlišovat společensky nežádoucí chování, vnímat co je lež, nespravedlivost, ubližování, lhostejnost, agresivita, vulgarismy	- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování - četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením
vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky	- vyjádřit a zhodnotit prožitky (co se líbilo a co ne, co a proč zaujalo, co bylo zajímavé, překvapivé, podnětné) - všimnout si kulturních památek kolem sebe (pomník, hrad, zámek, zajímavá stavba)	aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení)

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý - jak svět přírody, tak i svět lidí	- uvědomovat si, že jak svět přírody, tak svět lidí je na různých částech naší planety různorodý a pestrý a ne vždy šťastný - mít poznatky o existenci jiných zemí, národů a kultur (znát typické znaky některých významných národů – přírodní podmínky, oblečení, zvyky, strava, stavby,	- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií - kognitivní činnosti (kladění otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

	rostliny, zvířata, vlajka)	
uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit	- znát, co je škodlivé a nebezpečné - vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc	poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár a jiné nebezpečné situace)
osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi	mít poznatky o své zemi (znát název státu, státní vlajku, hymnu, prezidenta, hlavní město, významné události)	využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice

XI. INTEGROVANÝ BLOK - ČERVENEC, SRPEN

HURÁ PRÁZDNINY

V období prázdnin je otevřena z pravidla jedna třída, děti jsou věkově smíšené a proto se věnujeme především pohádkám a letním radovánkám. Většinu času trávíme s dětmi venku. Vypravujeme se do blízkého lesa, na přehradu či na školní zahrádku, kde máme dostatek stínu a možnosti k vodním hrátkám. Děti zapojíme také do úklidu hraček – třídí stavebnice, vyhledávají rozbité hračky apod.

Náměty k obsahu:

- Výpravy do přírody
- Malý pořádek
- Letní radovánky

DÍTĚ A JEHO TĚLO

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou	užívat různé pomůcky k pohybu (tříkolky, koloběžky, odrážela), pohybovat se dynamicky po delší dobu (např. běhat při hře 2 minuty a více)	lokomoční pohybové činnosti a jiné činnosti (sezónní sporty)
zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony	zvládat jednoduché úklidové práce (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)	jednoduché pracovní činnosti v oblasti úklidu, úpravy prostředí apod.

DÍTĚ A JEHO PSYCHIKA

Jazyk a řeč

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči	mluvit zřetelně, gramaticky správně, v přiměřeném tempu, ovládat sílu a intonaci hlasu	- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti - společné diskuze, rozhovory, individuální a skupinová konverzace

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité	odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi	motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností

Sebepojetí, city, vůle

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je	kooperovat, domluvit se s ostatními	- spontánní hra - kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí, snažit se ovládat své afektivní chování	rozhodovat sám o sobě (o svém chování)	cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)

DÍTĚ A TEN DRUHÝ

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.	- chápat, že každý je jiný, jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí a že je to přirozené - respektovat rozdílné schopnosti	- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého - společenské hry, společné aktivity nejrozličnějšího zaměření
navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho	rozlišovat vhodnost oslovování i tykání a vykání	běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s dospělým

DÍTĚ A SPOLEČNOST

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)	dodržovat společně dohodnutá pravidla, umět ve styku s dětmi i dospělými pozdravit, poprosit, požádat, poděkovat, rozloučit se	aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

DÍTĚ A SVĚT

Očekávané výstupy RVP	Konkretizované výstupy	Vzdělávací nabídka
porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole	vědět, že se stále něco děje, že všechno kolem plyne, vyvíjí se a proměňuje, tyto okolnosti vnímat jako samozřejmé a přirozeně se tomuto dění přizpůsobovat	přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě
pomáhat pečovat o okolní životní prostředí	být citlivý k přírodě, spoluvytvářet pohodu prostředí (cítit se spokojeně a bezpečně)	- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.) - smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti

Vzdělávací strategie mateřské školy vede k dosahování klíčových kompetencí dle RVP PV.

7. REALIZACE VZDĚLÁVACÍ ČINNOSTI

Při výběru činností se řídíme věkem a stupněm rozvoje dětí, jejich potřebami, zájmem a pedagogickým záměrem. Dbáme na kvalitu psychohygienických podmínek, dodržujeme pedagogické zásady, metodické postupy a tvůrčím způsobem uplatňujeme moderní metody a formy práce. Bereme v úvahu, že každé dítě má právo být jiné, mít jiné potřeby a rozvíjet se svým tempem.

Zpracování třídního programu

- volba konkrétního tematického celku
- analýza situace ve třídě
- formulování témat a zpracování vzdělávacího plánu (týdenní, čtrnáctidenní, měsíční)
- volba specifických cílů
- realizace témat ve třídě
- hodnocení výsledků vzdělávacích aktivit v integrovaném bloku (pedagogové při hodnocení spolupracují, hodnotí společně s dětmi)

Při každodenní práci s dětmi má učitelka na zřeteli

• rámcové cíle stanovené RVP PV:

- rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání
- osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost
- získání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí

• dílčí cíle v oblastech

- biologické
- psychologické
- interpersonální
- sociálně-kulturní
- environmentální

Denní součástí naší pedagogické práce je tvořivá improvizace, pružné a citlivé reagování na okamžitou situaci. Vnímáme celou osobnost dítěte a získáváme je ke spolupráci, předáváme poznatky a vedeme je k citovému prožívání bezprostředních vztahů k okolí. Výsledkem musí být pohoda a prožitek dětí, jejich zaujetí pro činnost, radostné prožití pobytu u nás v mateřské škole. Učení prožitkem je to nejdůležitější, co můžeme dětem nabídnout. Vše, co dítě předškolního věku přijme ze svého podnětného prostředí a vše, co mu umožníme skutečně prožít, si dítě odnese do svého života a získané zkušenosti a poznatky do budoucna určitě uplatní.

Doplňující programy a další aktivity

- Ekoškola
- Plavání aneb hrátky ve vodě
- Bruslení na zimním stadionu
- Ozdravný pobyt

Další aktivity budou upřesněny v ročním plánu školy vždy na konkrétní školní rok, dle zájmu rodičů a personálního obsazení.

8. SYSTÉM EVALUACE

Vnitřní evaluace probíhá na úrovni školy a třídy. Provádí je zástupkyně ředitelky pro MŠ a celý pedagogický sbor. Smyslem evaluace je zkvalitňování a odstraňování nežádoucích návyků a neefektivních způsobů práce. Techniky k získávání informací - zpětné vazby jsou rozhovory, diskuse, dotazníky, porady, hospitace.

Přehledy evaluační činnosti školy

- přehledy činností, které probíhají na úrovni školy
- přehled činností, které probíhají na úrovni tříd
- přehled o sledování a hodnocení výsledků vzdělávání u dětí

Úroveň školy

Ředitelka a zástupkyně ředitelky pro MŠ sleduje a vyhodnocuje průběžně podmínky materiální a organizační. Dále především podmínky pedagogické, psychosociální, hygienické, podmínky týkající se pedagogického stylu, forem, metod práce a dodržování stanovených zásad.

• Hospitace

Hospitace mají charakter vzájemných návštěv. Každý pedagog má možnost navštívit svého kolegu minimálně 3x za rok. Pokud se domluví i vícekrát. Během hospitace se vyhodnocuje výchovně vzdělávací práce pedagogických pracovníků, vede učitele k sebehodnocení a k sebereflexi či vzájemné inspiraci.

• Evaluace školního roku

Školní rok bude vyhodnocen vždy společně na závěr školního roku – souběžně budou stanoveny cíle na nový školní rok.

Pravidla podle nichž bude škola postupovat při vytvoření evaluačních otázek:

- předmět evaluace (co se bude sledovat, na které jevy se vyhodnocování zaměří)
- techniky evaluace (formy, metody, jakým způsobem se bude vyhodnocovat)
- časový plán (konkrétní termíny)
- odpovědnost pedagogů (kdo bude za co zodpovědný)

Úroveň třídy

• Týdenní evaluace

Evaluace pomocí obecných - rámcových cílů. Klademe si otázky: co se dítě učí, s jakou hodnotou se dítě setkává, zda má prostor pro samostatnost apod. Kdykoliv v průběhu týdne si můžeme položit výše uvedené otázky a operativně korigovat své působení směrem k požadované kvalitě. Učitelka provádí týdenní zápis do třídní knihy. Hodnotí společně s dětmi, které vzpomínají, co prožily, a co se jim v průběhu týdne nejvíce líbilo.

• Evaluace integrovaného bloku

Se provádí 1x měsíčně do předtištěných hodnotících listů. Učitelé na evaluaci integrovaného bloku spolupracují a hodnotící listy zakládají do třídního plánu. Vyhodnocují, zda byla zvolená témata pro děti zajímavá a atraktivní. Zda mělo každé dítě možnost rozvíjet své silné stránky, zda měly děti k tématu dostatek pomůcek a rozmanitého materiálu či zda měly děti možnost zažít téma v propojení s reálným světem. Společně s dětmi hodnotí silné

a slabé stránky integrovaného bloku. Popisují, co se děti naučily, a co je nejvíce bavilo či naopak, co bylo pro děti obtížné.

• **Sebereflexe**

Pedagog se ohlíží za sebe, rozmyšlí své kroky, sleduje výsledky a samostatně je hodnotí a porovnává s obecnými požadavky. Tento postup evaluace je logický a zdánlivě jednoduchý. Klade ale vysoké nároky na pravdivost a upřímnost učitelky vůči sobě samé při práci s obecnými - rámcovými cíli a taky na vlastní vzdělávání a sebevzdělávání učitele.

Hodnocení vzdělávacích výsledků dětí

- Pedagog sleduje rozvoj a osobní vzdělávací pokroky u každého dítěte zvlášť. Důležité informace dokumentuje, vyhodnocuje, tvoří portfolia a tím dítěti zajistí odpovídající podporu v rozvoji a učení. Hledá optimální cesty odpovídající možnostem a potřebám dítěte.
- Výsledky pozorování či „testování“ dítěte eviduje 1x za pololetí do dokumentu „Záznamy o pozorování dítěte“.
- U dětí v povinném předškolním ročníku vyhodnocujeme stupeň dosažení očekávaných výstupů dle jednotlivých vzdělávacích oblastí, a to vždy po skončení 1. pololetí v povinném předškolním ročníku. Podle výsledků poté případně doporučujeme zákonným zástupcům návštěvu PPP a odklad školní docházky.
- U dětí s PLPP či IVP se zvolené postupy a výsledky působení vyhodnocují dle domluvy s PPP individuálně. Z pravidla po 3 měsících po úpravě vzdělávání a vždy na konci školního roku.
- Záznamy o dětech jsou zcela důvěrné a přístupné pouze pedagogům v MŠ a zákonným zástupcům (na vyžádání).

Portfolium

Je kolekce (soubor) prací dítěte, které shromažďujeme. Poskytuje dítěti, jeho rodičům a učitelům různorodé informace o pokrocích, které dítě dosáhlo a ukazuje na jeho vývoj. Portfolia mají většinou podobu zakladačů, do nichž si děti ukládají své práce. Je velmi důležité, aby byly všechny výtvořky dítěte a další materiály v portfoliu nashromážděné opatřeny datem svého vzniku. Teprve tehdy nám mohou sloužit ke sledování.

Sběrné portfolio – představuje soubor veškerých prací dítěte za určité období. Do sběrného portfolia je možné zařadit jakoukoliv práci, ale i komentáře, poznámky, postřehy rodičů i učitelů.

Výstavní portfolio – představuje nejúspěšnější práce dítěte.

Zařadit do něj můžeme:

- výběr prací, které reprezentují a dokládají pokrok dítěte
- práce, na které je dítě pyšné
- spontánní kresby dětí
- kresby lidské postavy, rodiny
- pracovní listy (grafomotorické, předmatematické, poznávací či rozumové...)
- narozeninová přání, přání k svátku...

Pedagog je pečlivý a dbá na uspořádání a označení založených dokumentů tak, aby měly vypovídající chronologickou hodnotu.